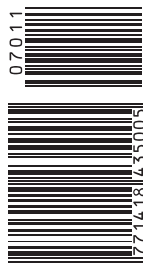

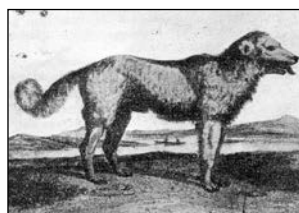
„UNATKOZIK? Vegyen schipperkét!”

A KUTYÁK SZOCIALIZÁCIÓJA
A mindennapi élethez való szoktatást a kölyökkutyáknál kell elkezdni

**EGY POLGÁRI PULI
SZOMORÚ KRÓNIKÁJA**
Márai Sándor Csutora című regényéről

**„ISMERETLEN”
JUHÁSZKUTYÁNK**
A mudi dédapáink korában

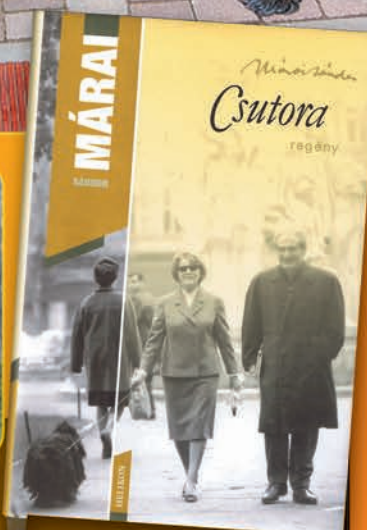

PULIFESZTIVÁL

» A TARTALOMBÓL «

Címlap fotó: Juhász

4 SCHIPPERKE,
a lakkfekete pindúr pandúr

10 A KUTYÁK SZOCIALIZÁCIÓJA
A mindennapi élethez való szoktatást
a kölyökkutyáknál kell elkezdni

14 GLEN OF IMAAL TERRIER

**16 EGY POLGÁRI PULI SZOMORÚ
KRÓNIKÁJA**
Kutyás szemmel Márai Sándor Csutora című
regényéről

22 „ISMERETLEN” JUHÁSZKUTYÁNK
A mudi dédapáink korában

30 EBTENYÉSZTŐ SZERVEZETEK

**40 HÁTAM MÖGÖTT A
TÖRTÉNELEM,**
sok dicsőség és tengernyi szenny*

KUTYA SZÖVETSÉG[©] kinológiai lap

2030 Érd, Törökbálinti út 34.

Telefon: 06-23/373-657 • Fax: 06-23/523-930

www.kutya.hu • E-mail: kutya@kutya.hu

Felelős kiadó: Juhász László főszerkesztő

Olvasószerkesztő: Mirtse Áron

Nyomdai előkészítés: Illovszky Gyöngyi

Lapterv design: Végh Ágnes

Nyomás: Érdi Rózsa Nyomda

Felelős vezető: Juhász László

HU ISSN 1418-4354

Terjeszti: a HÍRKER RT., a Magyar Lapterjesztő RT.

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt.

Hírlap Üzletága 1008. Budapest, Orczy tér 1.

Előfizethető valamennyi postán, kézbesítőknél,

e-mailen: hirlapelofizetes@posta.hu

faxon: 06-1/303-3440.

További információ: 06-80/444-444.

A fekete schipperkét látván az ember azt gondolhatja, hogy a kanapé-kommandós társasági kutyák díszpárna-deszantos egységének éjszakai bevetésre tervezett tagjával van dolga. Pedig a kis fénylő „brikett” ugyanattól az őstől származik, mint a munkakutyázásban élen járó belga juhászek elődei, és a megfélemlítő látszat ellenére habitusában merőben eltér a kényeztetni, kozmetikázni, öltöztetni való, karonülő ölebeiktől.

„Belga fajta vagyok, kicsi, erős, hűséges, ravasz és bátor” – szól az 1888-ban alapított Királyi Schipperke Klub jelmondata, mely találó tömörséggel sűríti egy mondatba e kicsiny fajta értékeit. A schipperke – e több mint 100 éves fajta – mindmáig kevésbé ismert és divatos minikutya. Ennek oka talán túlzástól, szélsőségektől mentes megjelenésében keresendő: nem mikroszkopikus méretű, nem lehet masnit kötni a hajába, nem lehet vele 2-3 havonta kozmetikába (vagy kutyapszichológushoz) járni, egyszerűen „csak” van. Tegyük hozzá rögtön: úgy jó, ahogy van.

Pöttöm praktikum

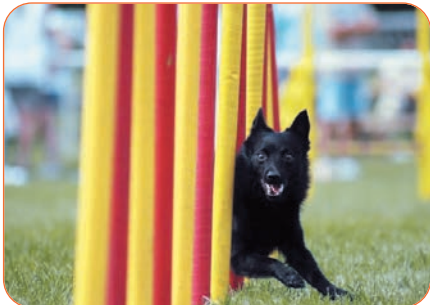
A schippi úgy őrizte meg középtermetű juhászkutya őse, a leuvénaar kiváló munkakutya-tulajdonságait, hogy mindeközben csak méretben ment össze. Ezalatt felépítése és testarányai mit sem változtak, ami valószínűleg annak volt köszönhető, hogy nemesítése során méretének csökkentését nem más fajtákkal történő keresztezések révén (mintegy „mesterséges törpésítéssel”), hanem a kistermetű egyedek szisztematikus szelekciójával és továbbtenyésztésével érték el.

Az utóbbi időben, amióta bevezették a farokvágási tilalmat, és a schippik hátukra kunkorodó farokkal szaladgálnak, egyesek élnek a gyanúperrel, hogy valahol, valamikor a régmúltban esetleg a spicc is „lehetette névje-

SCHIPPERKE, a lak

gyét” a tenyésztésben, ugyanis a standard által előírt (csánkig érő, lelógó) farkat viselő schipperkét ezidáig csak papíron láttak. Ilyen faroktartású schipperke – állítólag – jelenleg nem ismert. Természetre mindenesetre a fajtának egészen biztosan semmi köze a spiccekhez.

Hajdanán a schipperke leginkább az istálló körüli rágcslóirtásban kamatoztatta tehetségét, sőt időnként kotrék vadászatra is használták, de igénytelenségének, alkalmazkodóképességének, intelligenciájának híre idővel a városokba is eljutott. Így válhatott a XVII. században a brüsszeli munkások és vargák egyik legkedveltebb kutyájává, majd a XIX. században Belgium

legnépszerűbb négylábújává. A második világháború után azonban tenyésztése jelentősen visszaesett, divatját pedig más kistestű fajták (pl. uszár) szorították vissza. Mondhatni, hogy ez a tendencia sajnos napjainkban is jellemző, pedig a schipperke rendelkezik mindazokkal a kitűnő adottságokkal, melyek kifejezetten gondtalanná teszik tartását a városi kutyatartó számára.

Kis test, nagy szív

Amit a Jóisten elvett tőle testméretben, messzemenőig pótolta önbizalomban. A schippi ugyanis megkérdőjelezhetetlenül hiszi, hogy bármilyen nagyobb testű kutyával szemben egyenrangú fél – mit egyenrangú – egyenesen legtöbbjük felett áll! Mindazonáltal nem jellemző rá az a fajta vakmerően krakéler virtus, mely például egynémely kisebb terrierfajta sajátja. Meglepő, de a megfelelő marketing még a kutyák között is tökéletesen működik. A 3-9 kilós schipperke magabiztos fellépését ugyanis a legtöbb nála jóval nagyobb kutya akceptálja, és fejet hajt a „zsebtüranosz” előtt. Pedig a schippi nem provokálja a balhét, nem méretéből fakadó kom-

penzációs kényszer hajtja. Sőt általában ő az, aki elsőként próbál rendet rakni, a verekedő felek szétválasztásával. Kellően intelligens ahhoz, hogy tisztában legyen fizikai korlátaival, ezért hiányosságait inkább domináns fellépésével igyekszik palástolni, többnyire sikerrel. Hozzá kell tenni persze, hogy mindig van és lesz olyan kutya, aki nem veszi komolyan a büszkén pózoló apróságot és máris kész a baj. A schipperkének azonban nemcsak az esze, hanem a szíve is a helyén van, és becsületére legyen mondván, hogy ha úgy alakul, nem hátrál meg a verekedésbe torkolló konfliktusok előtt, mint sok hasonló méretű „kerregő provokátor”. Sajnos e hősiességnek megvan a maga árnyoldala is: nevezetesen előfordul, hogy a jóval nagyobb kutya olyan fogást talál rajta, ami esetenként az életébe kerül. Szerencsére az ilyen tragédia viszonylag ritka, hiszen a villámgyorsan cikázó schippi azért tud vigyázni magára.

A „macskuty”

Bár a schipperke kialakulásában macska egészen biztosan nem vett részt, a schippi bizonyos tekintetben

kfekete pindúr pandúr

feltűnő hasonlatosságot mutat a cíccákkal. Túl azon, hogy a círmókot megszügyenítően briliáns „egérlikvidátor”, szemrebbenés nélkül képes szédítő magasságokba felmászni. Gazdáit sokszor a gutaütés kerülgeti, miközben ő a legnagyobb lelki nyugalommal egyensúlyoz a ház tetején vagy az ablakpárkányon. Hajlékonysága és mozgáskoordinációja párját ritkítja, szinte semmi sem állhatja útját, ha éppen egy klassz kis rágcsálóvadász, esetleg tüzelő szuka van a láthatáron... Szintén „macsekos” beütés, hogy a lakáson belül szinte dorombolva telepszik gazdája ölébe, és kifinomult érzékeléssel választja meg pihenőhelyét, ami legtöbbször stratégiailag kulcsfontosságú, egyúttal roppant kényelmes pontot jelent.

A szabadban viszont gyökeresen megváltozik a helyzet. A lakásban csendesen elmolyoló schippi felfűti a rakétákat, és előtör belőle juhászku-tya-énje. Jön-megy, felfedez, szaglá- szik, vadászik. Kíváncsisága és mozgás iránti szenvedélye oly nagyfokú, hogy hajlamos messze eltávolodni gazdájától. E nagyfokú önállóság meglepő egy pöttöm juhászku-tyától, és bár nem jelenti a gazda elhagyását, de tény, hogy e tekintetben fokozott figyelmet igényel. A jól nevelt schippi hívásra azonnal gazdájához vágtat, de

bizony előfordul, hogy ha későn szól- nak neki, addig megy, amíg ő gondol- ja, ez pedig esetenként a horizont legvégét jelenti. Részben ennek a nagyfokú önállóságnak tudható be, hogy gyakran – főleg az erélytelenebb gazdik – szökösnek titulálják. Noha a korábbiakból látható, hogy erre eredendően határo- zott hajlamot mutat, a „szökések” háttéré- ben többnyire mégis a figyelmetlenség, il- letve a foglalkoztatás és nevelés hiánya húzó- dik meg. Sokakat me g t é v e s z t ugyanis a schip- perke törpeku- tyás megjelené- se, és azt gon- dolják, hogy ilyen kicsi ku- tyának „nincs szüksé- ge” tanításra.

Mini méret, nagy munkakedv

Ne feledjük, a schipperke őse munka- kutya volt, melynek kiváló adottságait ma is hordozza a kis fekete „törpic- sek”. Mindez nagyban megkönnyíti a vele való munkát, de akár az együtté- lést is, hiszen akár a „konyhai” enge-

delmességet, akár magasabb szintű feladatokat játszi könnyedséggel ké- pes elsajátítani. Aki próbálkozott már kutya tanításával, bizonyára nagyra értékeli a fajta motiválhatóságát, mely minden modern kutyasport-tanítás alapja. A schippi leg- többje igen apportos, de ha minden kö- tél szakad, a ju- talom-

gok kombinációja valóban kivételes kutyává teszi, és csupán fizikai mérete miatt nem jelent konkurrenciát az élvonalbeli munkakutya-fajták számára. Ezzel együtt bizonyos kutyás sportokban (pl. agility, obedience, dog-dancing) viharos gyorsasággal küzdötte magát az élmezőnybe.

Az agilitás, intelligencia, engedelmeség, mint a nyájterelő juhászkutyák öröksége tehát letagadhatatlan, mindez viszont bizonyos kötelezettséget ró a kutya tulajdonosára. Ennek megfelelően rendszeres szellemi kihívások elé kell állítani a schippet, hogy egészséges, jó közérzetű és problémamentes kutyaként élhessen. Noha a szánhúzást leszámítva szinte minden munkára megfelel, a legtesthezállobb feladat számára talán mégis az agility, melyben kiaknázhathatja, megcsillogtathatja mindazon erőit, melyek kis kutyaként is nagyra teszik

Juhászkutyaként ösztönösen kötődik a falkához, családhoz és a vele együtt élő, más fajú állatokhoz. Nem ritkán előfordul, hogy boldogan vegyül a vele egy fedél alatt lakó – nagyobb testű kutyák – kavalkádjába, pusztán csak a szociális interakció örömeért. Már-már mulatságos, hogy a többiek szinte várják érkezését, hiszen többnyire ő a csapat motorja, a hancúrozások szíve-lelke. Persze olykor előfordul, hogy minden rossz szándék nélkül rálépnek, de egy vagány kis schippinek ez meg sem kottyán, legfeljebb akkor húzza kicsit a lábát, ha a többiek már nem látják...

Négy lábú riasztópisztoly

Sokak számára igen meglepő, hogy e pöttöm kutyus mennyire komolyan veszi a gazda-, ház- és tárgyőrzés feladatait. Roppant figyelmes, és ha úgy ítéli meg, hogy okvetlenül szükség van segítségére, gondolkodás nélkül akcióba lendül. Fellépése – akárcsak a kutyák közt – legtöbbször annyira hatásos, hogy sokszor komolyabban veszti őt, mint a mellé „beosztott” nagytestű négy lábút. Megtörtént eset, hogy egy csapat belga juhászkutyát sétáltató tulajdonos schipperkéjét fenyegette csak lelövélssel az arra járó vadász, miután az látványosan „szóvá tette” a sűrűből hirtelen felbukkanó idegen iránt érzett ellenszenvét.

Merőben más azonban a helyzet, ha számára kedves ember érkezik. Ilyenkor a hódítás minden trükkjét beveti, hogy célba érjen, és egy kis simogatást kolduljon magának. Repertoárja annyira széles, hogy csábításának eszközeit még felsorolni is nehéz lenne, de az biztos, hogy rókaszerű ábrázatával, beszédes fül és szemjátékával, melyhez olykor akrobatikus pacsiadás és hangeffektusok is társulnak, szinte mindenkit képes levenni a lábáról. Talán szokatlan – bár az eddigiek tükrében egyáltalán nem meglepő –, hogy a schipperke rusztikus munkakutyaként rendkívül alkalmazkodó és igénytelen. Remekül érzi magát akár a kertben is, hiszen kétrétegű, sűrű szőrzete tökéletes védelmet nyújt számára. A házba való beengedésre csak a gazda közelsége miatt van igénye, egyébként télen-nyáron vígan elbohóckodik a szabadban.

Sok kistestű fajtához hasonlóan a schipperke igen hosszú életű és nagyon egészséges fajta. Nem ritka közöttük a 16-18 éves egyed, s az aktív fedőkanok sokszor még 10-14 évesen is tökéletes egészségnek örvendenek, és gond nélkül eleget tesznek kötele-ségüknek.

Összességében valóban érthetetlen, hogy e fekete ebecske miért nem kap érdemeinek megfelelő figyelmet és érdeklődést, hiszen tökéletes társa a városi és vidéki embernek egyaránt. Tartása gyakorlatilag problémamentes, fogyasztása pedig rendkívül takarékos. Tökéletes partnere mindazoknak, akik kis méretű, mégis igazi kutyára vágnak, akivel öröm foglalkozni és együtt élni, hiszen vidám lényével egy csapásra jó hangulatot képes teremteni maga körül.

Balaskó Norbert

„UNATKOZIK? Vegyen schipperkét!”

Minden alkalommal külön örömet jelent, ha egy-egy fajta kapcsán egészen a „kályhától” tudunk elindulni, azaz a fajtahonosítóval tudok beszélgetni. Így volt ez a most is, mikor Halász Ildikóval készítettem interjút.

Ildikó 33 éve kutyázik, aranykoszorús belgajuhász-tenyésztő. Bergerac du Hu kennelének kutyái nemcsak küllemkiállításokon szerepelnek sikerrel, de az agility-ben is letették névjegyüket eredményességükkel.

Nem túlzás azt állítani, hogy Ildikó neve itthon mára már szorosan összefonódott e fantasztikus kutyás versenysporttal, hiszen magyarországi megjelenésének kezdetétől tevéke-

nyen és aktívan részt vett benne. Az általa elért többszörös országos bajnoki cím, agility Európa-bajnokságon szerzett egyéni III. és csapat II. helyezés önmagukért beszél. Az általa vezetett Bergerac kutyakiképző-iskola csapata mind országos, mind nemzetközi szinten igen sikeresen szerepel. Nála tanulta az agilitás fortélyait az eredményes élversenyző – lapunk korábbi szerzője –, Eifert Anna, aki tavaly VB összetett II. helyen végzett, de szintén az ő keze alatt készült fel Kabai Krisztina, aki az idén megrendezett Világ-bajnokságon jumping futamban az

előkelő III. helyen végzett. Minde mellett Ildikó e ritka, kicsiny fajta, a schipperke hazai meghonosítója, több interchampion, valamint agility-versenyen is eredményesen szereplő kutya tenyésztője. Talán sikerül választ találni arra, hogy mindezt hogyan sikerült összehoznia.

– **Hogyan „vetemedik” egy vérbeli munkaversenyző arra, hogy ilyen csöpp jószágot tartson?**

– Általában jellemző, hogy a belgajuhászok többsége tart vagy tenyészt schipperkét is. A klubok is sokszor szoros együttműködésben dolgoznak. Idővel én is eljutottam oda, hogy a belgák mellett szeret-

tem volna egy kistestű, lakásban is tartható kutyát. Természetesen elsődleges szempont volt a sportra való alkalmasság, illetve, hogy ne kelljen sokat gondozni (fésülgetni, nyírni stb.), mert én szívesebben töltöm az időt kutyáimmal a kiképzőpályán, mint a kozmetikusnál. Minde mellett nem utolsó szempont volt az sem, hogy kellemesen lehessen vele együtt élni a mindennapok során.

Mivel világszerte igen szűkös az állomány, ezért elég nehéz kiskutyához jutni. Engem szerencsére belgáim révén már ismertek, de még így is egy évet kellett várnom. Ezt követően sem volt egyszerű a dolog, hiszen a várva várt kiskutya egyedülként látta meg a napvilágot, ezért nagyon nehéz szívvel váltak meg tőle. Ilyen viszontagságok árán jutottam tíz éve első schipperkéhez.

– **Csak az említett, viszonylag kicsi állomány miatt nehezebb kutyához jutnia annak, aki ilyen fajtát szeretne tartani?**

– Az, hogy schipperkéből viszonylag kevés van szerte a világon, és emiatt ritka fajtának számít, több okra vezethető vissza. Az egyik, hogy tenyésztése nem egyszerű, mert a kanok általában túl hevesek, és nagyon kapkodnak. Kevés olyan akad köztük, aki rendszeresen sikerrel fedez. Emellett további nehézséget okoz, hogy a szukák, bár nagyon gondos anyák, többnyire igen alacsony alomszámokat produkálnak, általában 1-2 kölyköt el- lenek.

Természetesen nincsen kínálat kereslet nélkül. A schippik általában nem tartoznak a legnépszerűbb fajták közé, mivel „úgy néznek ki, mint egy kutya”: praktikus megjelenésükben nincs semmi kirívó vagy extra. Öle- nek nem alkalmasak, mivel eredendően munkakutyák, akik pedig kifejezetten munkakutyát keresnek, azok szá-

mára túl kicsik. Általában egyébként jellemzően azokban az országokban terjedtek jobban el (pl. Franciaország, Anglia, USA), ahol bizonyos helyeken „kilóra mérik” az állattartást. Ott nagyon nem nézik jó szemmel a környezetükre veszélyes, vagy a szomszédok nyugalmaát folyton zavaró kutyákat sem. A tulajdonosra rövid úton súlyos büntetést szabnak ki, és sokszor még a kutyákat is eltávolíttatják. Ilyen körülmények között vitathatatlanul előnyt élveznek a schipperkék, hiszen problémamentesen lehet belőlük többet is tartani, a szigorú szabályok megszegése nélkül.

Az itthoni állomány növekedésének legfőbb gátja – azon kívül, hogy alig ismert, nem divatos fajta –, hogy eddig viszonylag kevés szuka született, ők pedig mind külföldre kerültek. Nélkülük pedig elég nehéz növelni az egyedszámot...

– A kis létszámú populáció nem indított meg káros folyamatokat a fajtában?

– Szerencsére nem, még nincsenek beltenyésztésből fakadó problémák, a fajta idegrendszerileg, munkakészségben és egészségben stabil lábakon áll. Különböző típusokat így is meg lehet különböztetni, de ennek nem sok köze van a kis egyedszámhoz. Az amerikai és angol vonalakra nagyobb, szórósebb, látványosabb kutyák jellemzőek, melyek sok esetben a feketétől eltérő színekben is fellelhetők. Ez utóbbi jelenség nagy valószínűséggel a bekevert spiccvérnek köszönhető. Az eredeti schipperkét a francia és belga vonalak képviselik. Azért köztük is lehet eltérő megjelenésű egyedekkel találkozni. Az „schipperkés” típusra alapvetően kicsi méret, zömök testalkat, vékony lábak jellemzőek, míg találni köztük általam „groenendael-esnek” nevezett típust is, melyet könnyedebb, sportosabb alkata miatt ugyan küllemkiállításokon nem preferálnak, de én inkább ezeket szeretem. Korábban már mondtam, számomra elsődleges szempont a sportra való alkalmasság.

– Ha már itt tartunk: ejtene néhány szót arról, hogy munkakutyaként mik a tapasztalatai a schipperkéről, melyek a fajta előnyei az agility-ben, illetve lehet-e más területen is használni őket ezen kívül?

– Bármilyen meglepő, a schipperke kis mérete ellenére „munkakutya-aggyal” rendelkezik. Ne feledjük el, hogy alapvetően juhászkutyáról beszélünk, amelynek ösztönkészlete igen fejlett, motiválhatósága kiváló, kapcsolattartása a gazdával igen szoros, megfelelő nevelés esetén szófogadó és pontosan irányítható. Mindezek a tulajdonságok nagyszerű agility-versenyzővé teszik, ráadásul a pályán „ezerrel döngget”... Ez számomra külön előny abban a mezőnyben, ahol olyan 18-20 éves fiatalokkal kell versenyeznem, akik a gyermekeim lehetnének.

Méretei miatt természetesen IPO versenyzésre nem alkalmas, hiszen például a versenyeken használt, standard apportfa majdnem a negyede a saját testsúlyának. Ezenkívül nem kedveli a monoton, unalmas gyakorlatokat sem. Én 33 éve kutyázom, hét kutyát vizsgáztattam, de amióta megismerkedtem az agility-vel, teljesen leszoktam róla. Az IPO munkasport számomra addig volt érdekes, amíg egy feladatot meg nem tanítottam a kutyának. Az ezt követő csiszolást, „mechanikus” gyakorlást már nem igazán kedveltem, és egy kissé untam is. Ezzel szemben az agility-ben minden egyes edzés, minden verseny eltér egymástól, mindegyik más-más kihívást tartogat. A kutyának és gazdának folyton improvizálni kell, mert kettejük együttes erőfeszítéséből születik az eredmény. A schipper például nagyon élvezik azt, hogy folyamatosan gondolkodniuk kell, és a sikerhez ők is hozzáteszik a magukét.

Érdekes, de ennek ellenére az agility-s táboron belül is tartják magukat bizonyos sztereotípiák, melyek akadályozzák a fajta elterjedését. Általánosan elterjedt nézet, hogy ahogyan a maxi kategória favoritja a border collie, úgy a minie az uszkár és a sheltie. Sokan a fajták sikerességét látva választanak maguknak kutyát, és elfelejtik, hogy az eredményességhez mindez még kevés. A schipperkék hasonlóképpen jól szerepelnek a mostanában divatba lendülő dog-dancing és obedience sportban is. Franciaországban például különböző szakágakban versenyeznek velük. Mindezeket túl érthetetlen számomra, hogy miért nem fedezték még föl maguknak a fajtát a mentőkutyások, hiszen ehhez a nehéz és összetett munkához is rendelkezik minden szükséges adottsággal: méreténél fogva mindenhová befér, ropant ügyes, kitűnő egyensúlyérzéssel rendelkezik, bátor, kiváló kereső, és nagyon barátságos az emberekkel. Ez utóbbi tulajdonságának köszönhetően terápiás kutyaként is kitűnően megfelel, de nagyszerű választást jelent a kutyakiképzés iránt fogékony, városi gyermekek számára is.

Remélem, mihamarabb változik majd ez a helyzet, és egyre többen találják meg maguk számára a schipperkét azok, akik kellően agilisek ahhoz, hogy e vidám és tetterre kész kiskutyával osszák meg életüket és szabadidejüket.

Balaskó Norbert

A KUTYÁK szocializációja

A mindennapi élethez való szoktatást a kölyökkutyáknál kell elkezdni

A jelen kor civilizált körülményei között társállatként tartott kutyák viselkedését, magatartását, reakcióit két, egymástól jól elkülöníthető szociális viselkedésforma jellemzi.

- Az egyik a kutya szociális viselkedése, kötődése a gazdájával, illetve a vele egy lakóközösségben élő emberekkel szemben. Ennek a viselkedésformának az elsajátítása – a fajnak megfelelő tartási körülményeket feltételezve – nagyjából genetikailag vezérelten, természetes módon, szinte magától alakul ki.
- A másik a kutya szociális viselkedése a lakóterén kívüli vagy onnan beáramló környezeti ingerekkel szemben, beleértve az idegen emberek-től és állatoktól kapott ingereket is. Az ebben a pontban említett ingerekkel szembeni és azok hatására kialakuló – az emberektől és a társadalomtól elvárt, helyesnek és elfogadhatónak tartott – viselkedésformákra, reakciókra minden kutyát tanítani, nevelni, szoktatni kell.

A kutyák szociális viselkedése

Mint ahogyan az emberek között elterjedt mondás szerint „az újszülöttnék minden vicc új”, hasonlóan van ez a kutyák esetében a civilizált, urbanizált, modern emberi környezetből érkező különféle ingerekkel. A kölyökkutyának minden hang, fény, szag, mozgás, inger stb. újdonságot jelent. Elmondható, hogy a fiatal állatok agya ebben a kezdeti, alakulásban, fejlődésben lévő szakaszban úgy programozott, hogy minden ismeretlen ingert potenciális veszélyforrásként kezel.

Mivel egy ragadozó állat, a farkas leszármazottjáról van szó, ezért természetes az újdonsággal, ismeretlennel szembeni bizalmatlanság és óvatosság, ugyanis nem nehéz elképzelni, hogy a nem körültekintő, óvatos és megfontolt egyedekből álló farkasfalka csak ritkán jutna élelemhez, és rövid időn belül kipusztulna. Ez az ösztönök által irányított viselkedésforma azonban nem zárja ki azt a másik, a viselkedést szintén döntő-

Az utóbbi évtized legtöbbet hallható és olvasható kutyatartói szakkifejezése a „szocializáció”. A kutya szocializációjának tömör meghatározása: az állat fokozatos hozzászoktatása az élete során őt körülvevő környezeti ingerekhez. De mit kell egy átlagos kutyatartónak ez alatt értenie, valamint csinálnia, és miért fontos ez a nem kutyatartó embereknek? Mikor kezdhető el, és meddig tarthat a szocializáció folyamata? Ezekre a kérdésekre kaphatnak választ a gazdik az alábbiakban.

en meghatározó, pszichikai irányítású jelenséget, hogy mint a legtöbb fiatal emlősállat, a kölyökkutya is rendkívül kíváncsi minden újdonsággal szemben. Ebből a kettős indíttatásból eredően lehet megfigyelni azt a már a néhány hetes kölyökkutyákra jellemző magatartást, hogy idegen tárgyakkal szembekeverülve többször közelítő-távolodó mozgássorozattal csökkentik a tárgy és a köztük lévő távolságot.

A legutóbbi kutatások bizonyítják, hogy a kutyák rendkívül nagy jelentőséget tulajdonítanak szociális kapcsolataik során a távolságnak. Egyébként mi, emberek is, csak nem vesszük észre a mindennapok során. Például, ha tömött buszon, liftben vagy a pénztár előtti sorballásnál szinte közvetlen testkontaktusban vagyunk 2-3 másik embertársunkkal, azt elviseljük. Ám ha ugyanez a 2-3 embertársunk a magányos sétánk során vagy egy padon ülve ugyanilyen szoros testkontaktusba akarna velünk kerülni, hevesen tiltakoznánk ellene, és igyekeznénk kikerülni ebből a kellemetlennek érzett helyzetből.

Az agy fejlődése és a kutya jelleme

Egy USA-ban végzett kutatás megfigyelése szerint a kölyökkutyák agyának térfogata a születést követően át-

Ha egy kutyát kölyökkorától „plüssfiguraként” kezelnek, kifejezett korában a környezeti ingerekre nem tud elfogadhatóan reagálni

A megfelelő szocializáció problémamentessé teszi a méretbeli különbségeket...

tetés azokkal a külső ingerekkel, amelyek között a kutya kifejlett korában élni fog – rendkívül könnyen és hatékonyan kivitelezhető. Ezt nevezzük szenzibilis kornak. Ezt követően az új, ismeretlen ingerhatások elfogadása, megszokása már sokkal nehezebben történhet meg, mivel a kifejlett agy és a hozzá kapcsolódó idegrendszer az élet további szakaszában már nem képes olyan mennyiségű és intenzitású felvételre, mint fiatal korban. Nem tévesztendő össze a kutya szocializációs képessége a tanulási képességgel, mivel a tanulás más hatásmechanizmuson keresztül történik, ezért ez a fajta képesség, ha csökkent formában is, de az állat idős korára is megmarad.

...és a jól szocializált kutya mindegy a fajta, a szín és a darabszám is

lagosan 8-10 cm³, majd rohamosan növekedni kezd, és a nyolcadik hét végére eléri a kb. 50 cm³-t. Az ezt követő két hónapban azonban már csak kb. 80 cm³-es térfogatra fejlődik, majd az egyéves kor elérésének időpontjára eléri a kifejlett kutyákra jellemző, kb. 100 cm³ térfogatot. Az agytérfogat növekedésének következtéből egyértelműen az következtethető le, hogy egy kutya életét, viselkedését, karakterét, jellemét döntően befolyásoló idegi összeköttetések túlnyomó része az állat 4 és 16 hetes kora közötti életszakaszban, az agy térfogatnövekedésével arányosan fejlődik ki.

A születés pillanatában természetesen a kölyökkutya rendelkezik minden, az életfunkciókhoz elengedetlenül szükséges agysejttel, darabszámmal a kifejlett állatokkal teljesen megegyezően. Az agy jelentős térfogatváltozását követően, illetve az állat későbbi élete során már nem képződnek új sejtek. Az agy nagymértékű térfogat- és súlyváltozását a sejtek közötti idegszálkapcsolatok kialakulása okozza. A kölyökkutyák agyának korai fejlődése során az agysejtek egy része a test belső jelzéseinek hatására, míg másik részük a testen kívüli jelzések, ingerek hatására alakul ki. Tehát a kutya későbbi viselkedésére rendkívül nagy és döntő hatással vannak azok az ingerek, amelyek az idegszál-összeköttetések kialaku-

lásának időszakában az állatot érik az öt érzékszerven keresztül. Utóbbiak szintén ekkor vannak a kialakulás, fejlődés szakaszában. Ha nem jutnak el az ingerek az érzékszerveken keresztül a rohamos tempóban fejlődő agyhoz, nem alakulnak ki a megfelelő idegszál-összeköttetések az agysejtek között. A kifejlett kutya viselkedése tehát nem csak genetikailag örökölt, vagy csak megtanult viselkedési sémákból tevődik össze, hanem láncreakció-szerűen alakul ki a belső (örökölt) és a külső (tapasztalt) ingerek együttes hatása alapján. Van tehát egy nagyon jól körülhatárolható időszak, a 4-16 hét között, amikor a szocializáció – a megismer-

A szocializáció tárgyai

A kutya szenzibilis korában helyesen végzett és intenzív szocializáció előnyei a következők lehetnek:

- a kutya magabiztos karakterűvé válik;
- a stresszel szembeni ellenálló-képessége nagyobb lesz;
- idősebb korban is jobban elfogadja az újdonságokat;
- csökken a veszélye a félelmi agresszióból eredő balesetnek;
- a kutya jobban alkalmazkodik a későbbi, változó elvárásokhoz;
- az idegen emberekhez és kutyákhoz való viszonya problémamentesebbé válik.

Sok kezdő gazdi teszi föl a kérdést, hogy milyen ingerekkel szemben kell a kutyáját szocializálnia. Nagyon nehéz ez ügyben általánosan minden gazdira, minden kutyára és minden életkörműményre egyformán jól illő választ adni. Egy feltételezhetően egész életét falusi környezetben leélő kutyát főleges lenne a mozgólépcsőn vagy liften való közlekedés ingereihez szocializálni. Egy nagyvárosi kutyakölyköt sem biztos, hogy föltétlen kell a kakaskukorékoláshoz vagy a tehenek jelenlétének eltűréséhez hozzászoktatni. Ezért tehát a leghasznosabb, amit egy újdonsült kutyatulajdonos a szenzibilis időszak első napjaiban tehet, hogy csoportosítva (hang, fény, szag, íz, tapintás, idegen emberek, idegen állatok, tárgyak, járművek) összeírja, körülbelül melyek azok az ingerek, amelyekkel az elkövetkező évtizedben nagy valószínűség szerint a kutyája kapcsolatba kerülhet. Ezekkel a papírra vetett ingerekkel, illetve ingert kiváltó dolgokkal kell az előtte álló 1-2 hónapban a kutyáját fokozatosan megismertetnie, azokhoz hozzászoktatnia. A modern kutyatréning során a vakvezető, mozgássérült-segítő és terápiás kutyák, valamint az egyéb speciális feladatok végzésére szánt kölyökkutyák oktatását ezért már nyolchetes korban elkezdik, egy hasonlóan elkészített, ún. „szocializációs terv” segítségével. (Lásd a táblázatot!)

Egyik kutya, másik eb

A kutya helyes szocializációjának talán az idegen kutyákkal való konfliktusmentes találkozások és közös együttléte vonatkozásában van a legnagyobb jelentősége, legalábbis ez határozza meg leginkább az ember és a kutyája hétköznapijait. Ebből eredően a kölyökkutya szocializációja során e téren lehet a legtöbbet használni, és ártani is. Két kutya találkozásakor elengedetlen, hogy azok rituális módon egymást megszagolják. Ezen a módon van ugyanis lehetőségük a másikat megismerni, és az egymásról szerzett információkat kielemezni. Ennek hiányában lehetetlen számukra a kettőjük között abban a pillanatban fennálló rangsor megállapítása. Márpedig ez egy hierarchikus felépítésű csoportban élő, ún. falkaállat esetében rendkívül fontos. A dolog velejárója, hogy a szocializációra leginkább alkalmas szenzibilis korban a kölyökkutya még rendkívül játékosak, mozgékonyak, fürgék, a másik kutyával való interakciót szinte kizárólag játékos formában, az erre jellemző mozgássorozattal kívánják kivitelezni. Ha erre nincs módjuk, arról leginkább a gazdáik tehetnek, akiknek sajnos sok esetben fogalmuk sincs arról, hogy a jószándékú óvással, féltéssel, elővigyázatossággal többet ártanak, mint használnak.

Álljon itt néhány közkezdvelt indoklás a mindennapi gyakorlati tapasztalatok alapján arra, hogy miért nincs alkalma a legtöbb kölyökkutyának normális és természetes módon és formában megismerni, kontaktusba kerülni idegen kutyákkal akkor, amikor a leginkább hasznos lenne ez, és a további életüket döntően meghatározhatja:

- „az állatorvos azt mondta, hogy amíg nincs meg minden oltása, addig ne vigyük le az utcára”;
- „féltem a nagyobb kutyáktól”;
- „a szomszéd kiskutyáját is megtámadta egy nagy kutya”;
- „nem merem elengedni a pórázról, mert elszalad”;
- „gyorsan ölbe kapom, nehogy oda-
jöjjenek hozzá a többi kutyák”;
- „még nem mertük levinni, csak akkor, amikor nem volt ott másik kutya”;
- „itt nálunk a kutyaiskolába csak hat hónaposan lehet vinni”.

A tapasztalatok alapján elmondható, hogy a sok helytelen tanács, és a gazdik nem megfelelő elméleti és gyakorlati hozzáállása a kölyökkutya szocializációjának ezen fontos részéhez teljes mértékben rossz irányba viszi az állatnak a fajtársával szemben, természetes módon kialakítható viselkedését.

Ismerkedés, testbeszéd

A fent említett rangsor-megállapításon kívül természetesen még más indíttatás is lehet annak, hogy a kölyökkutya szándékosan keresi egy másik kutyával a kapcsolatfelvétel lehetőségét. Minden kutya meg akarja tudni a fajtársáról, hogy az milyen nemű, hogyan áll az ivari működése. A már egyszer megismert és pozitív benyomást keltő másik kutyát a következő alkalommal szintén barátságosan szeretné üdvözölni a kölyökkutya. Ha ezekben megakadályozza a gazdi, akkor a kutya elbizonytalanodik, mert nem érti, hogy miért egyszer IGEN, máskor NEM. Ez kifejezésre kerül a testbeszédjeleiben, amelyeket esetleg a másik kutya félreérthet, és nem olyan barátságosan reagál, mint az első alkalommal. Hasonló következménye lehet minden más okból, akár akaratlanul is elkövethető mozgás- és testbeszédjel-korlátozásnak, valamint a kutyát érő minden olyan ingernek, amely kellemet-

1. TÁBLÁZAT:

NÉHÉNY PÉLDA A SZOCIALIZÁCIÓS TERVRE

INGER	SEMLEGES ÉLMÉNY	POZITÍV ÉLMÉNY
SZAGOK		
trágya	szagminta megszagolása semleges területen	jutalomfalat a trágyadomb közelében
csecsemő	a pelenka megszagolása semleges területen	jutalomfalat a csecsemő jelenlétében
SZEMÉLYEK		
tolókocsis rokon	találkozás semleges területen	jutalomfalat a tolókocsiból kínálva
kövér, kalapos nő	alkalmanként találkozás a lépcsőházban	jutalomfalat a nő jelenlétében
HANGOK		
zajos gyerekek	a parkban a gyerekek megsimogatják	a gyerekek a kezükből etetik
autózaj	séta egy kevésbé forgalmas utca szélén	játék egy forgalmas utca végén lévő parkban

Ezt a sok helyen „harcikutyanak” tekintett argentin dogot hathetes korától szocializálták a macskák és idegen kutya barátságos elviselésére

len fájdalmat okoz, és ezáltal létrehozza az ún. pozitív büntetés tanulási hatását: a kutya cselekvéséhez hozzáadódik egy negatív élmény, amely kellemetlen érzést okoz az állatnak. Tehát a jövőben ennek megfelelően minden idegen kutya fölbukkanása kiváltja benne a kellemetlen, ellenséges asszociációt. Ezt követően kialakul a gazdiban az a vélemény, hogy vagy az idegen kutya nem szeretik az ő kuttyáját, vagy az ő kuttyája nem szereti a többi kuttyát, ebből eredően továbbra is megakadályozza a kuttyáját abban, hogy normális kontaktusba kerülhessen fajtársaival, ezzel azonban a saját kuttyáját olyan szociális elszigeteltségbe kényszeríti, amelyből később már alig-alig lehet kiutat találni.

Igazán szélsőséges esetek akkor fordulnak elő, amikor egy véletlen folytán két, hónapokig vagy évekig szocializált elszigeteltségben élő kutya találkozik. Sajnos a kutyaéknak a szinte törvényszerűen kirobbanó verekedéséből az emberek továbbra sem azt a következtetést vonják le, hogy ők rontottak el valamit a kutya nevelése terén, amiért a kuttyájukat nem szocializálták megfelelően, hanem kizárólagosan a kutyaéknak (vagy az egyikben, vagy mind a kettőben) látják a hibát. Az elmaradt vagy helytelen szocializáció miatt problémás viselkedésű kuttyákat utólag kell a fajtársaikhoz való helyes közeledésre, kontaktusfelvételre, csillapító jelekkel történő kommunikációra megtanítani. Ez nagy körülmények között és figyelmet kívánó tréningfeladat, amelyet csak nagyon higgadt, nyugodt és türelmes, a csillapító jeleket jól használó kutya beavatásával, biztonságos körülmények biztosítása mellett lehet elvégezni.

A póráz és a szocializáció

Készült egy felmérés, mely a kutyaéknak találkozásait elemezte, s talán nem minden gazdi által ismert adatokkal igazolta a helyes szocializáció fontosságát. A följegyzett eseteknek csak 22%-ban volt az egyik vagy mind a kettő kutya pórázon, a túlnyomó többség (78%) a pórázról elengedve találkozott egymással. A megkérdezett gazdák elmondása szerint kb. ugyanilyen (21%) volt azoknak a kutyaéknak az aránya, amelyeket úgy tartanak, hogy valamilyen oknál fogva a mozgásuk erősen korlátozott.

Az nem különösebben meglepő, hogy a statisztika szerint a kutyaéknak egy ötödrészt érinti ez a faj igényeinek sok esetben nem megfelelő tartási forma. Az viszont nagyon figyelemreméltó adat, hogy a mozgásukban korlátozott kutyaéknak esetében a problémás találkozás kockázata tízszer nagyobb, mint a mozgásukban nem korlátozottak esetében. Az idejük egy részét az udvarban, kertben költve töltő, vagy séta közben rendszeresen pórázon tartott kutyaéknak 74%-a problémát okozott, verekedni kezdett a másik kutyaékkal való találkozás során.

A gazdák túlnyomó része a kutya mozgáskorlátozását többek között a korábban szerzett negatív tapasztalataival indokolta. Azonban a felmérés adataiból könnyű fölismerni, hogy ezen esetekben kontraproduktív spirálmechanizmus alakult ki, és ment át – köznapian szólva – ördögi körbe, amelyből a belekerült kutyaéknak már nem tudhatnak emberi segítség nélkül kikeveredni.

A megfigyelések alapján, a videofelvételeket analizálva megállapítható volt, hogy az esetek többségében nem a másik kutya megtámadását

próbálták a gazdik a pórázzal megakadályozni, hanem a saját kuttyájuk menekülését akadályozták. E problémás eseteknél a gazdik által föl nem ismert vagy rosszul értelmezett félelem, vagy félelmi agresszió jelei mutatkoztak a kutyaéknál, ami a mozgásterület korlátozása miatt vált igazán veszélyessé. Sok esetben a gazdik maguk akadályozták meg, hogy kutyaéknak egy-egy első pillanatban veszélyesnek tűnő helyzetet a szembejövő elől oldalirányba kitérve vagy fejük elfordításával kivédjenek, megoldjanak.

Az esettanulmányok során két különböző helyzetet különböztettünk meg:

A kutya póráz nélkül, szabadon közeledett, de amikor a gazdi meglátta a közeledő másik kuttyát, pórázra vette a saját kuttyáját (23%). Ezen esetek közel felénél (42%) ennek ellenére probléma adódott a két kutya között.

A kutya pórázon vezetve közeledett, de amikor a gazdi meglátta a másik kuttyát, elengedte a saját kuttyáját (22%). Ezen esetekben a tizedére (4%) csökkent a problémás esetek száma.

A póráz használatának vagy mellőzésének kérdésében minden kutyatartó, valamint kutyaéknak ügyben illetékes személy figyelmébe ajánlható a következő felmérési adat: azon esetekben, amikor mindkét kutya póráz nélkül, a csillapító jelek adásában/fogadásában emberi beavatkozás és korlátozás nélkül, kölcsönösen vehetett föl kontaktust egymással, 93%-ban problémamentes volt a találkozás! Fontos lenne a fenti tényeket figyelembe véve a kölyökkutyaéknak szocializációja során nagy hangsúlyt fektetni a más fajtársaikkal történő póráz nélküli, kötetlen találkozásokra. Az ilyen találkozások alkalmával szerzett ingerek, benyomások, élmények rendkívül fontos részét képezhetik azoknak az idegösszeköttetéseknek a kialakulásában amelyek a későbbiekben befolyásolják a másik kutyaékkal való találkozásait lefolyását, kimenetelét. Hogy ezek a jövőben egyre nagyobb részben problémamentesen, konfliktusok és esetleges balesetek nélkül menjenek végbe, az minden kutyatartónak érdeke kell, hogy legyen.

Stefan Siman
okleveles állatterapeuta,
kutyatréner

Glen of Imaal

TERRIER

Történetük

Habár kevésbé ismertek a Glen of Imaal terrierek, a legrégebbi terrier fajtához tartoznak. 1575-ből származik az első róluk szóló írásos emlék.

Az írországi Wicklow grófságban található az Imaal nevű völgy, ahonnan a fajta a nevét kapta. A terület gazdálkodói azoktól a katonáktól örökölték a földet, akik még a XVI. és a XVII. század folyamán szolgálták az uralkodókat. A földművessé vált kardforgatók nehéz körülmények között éltek, a talajt nehezen lehetett művelés alá vonni. A zord viszonyok között nem néztek jó szemmel azokat a kutyákat, amelyek nem erejüket megfeszítve dolgoztak. A gyengéket sorsukra hagyták, csak a legerősebb egyedeknek volt hely a farmokon. Az akkor élő emberek gondolkodásmódját áthatotta az életért való mindennapos küzdelem, ezért nem csoda, hogy a vidék lakossága a kutyaviadaloknak is teret adott. A mai szemmel nézve kegyetlen sport napjainkra eltűnt, de a fajta

természete még mindig magán viseli a régi korok elvárásának nyomait.

A farmerek szemében kártékony állatok, mint a rókák, nyestek és különféle rágcslók kiirtásában nagy szerepet kaptak a borzas külsejű Glen of Imaal terrierek. A fajtából szenvedélyes vadászt neveltek, a gazdálkodók a hús-készletüket az erdőkön és a mezőkön élő nyulak húásával egészítették ki. A Glen of Imaal terrierek nagy segítséget nyújtottak a borzktorékok kifűstöléséhez is. A fajtától elvárták, hogy a legnagyobb csendben dolgozzon, egyetlen vakkantás elég volt ahhoz, hogy a szabályszeget a gazdálkodók kizárják a továbbtenyésztésből, sőt akár a gazdaság életéből is.

Egy 1803-as Sport Szótárban a következőket olvashatjuk: "a vadászathoz a terrierek rendelkeznek a legjobb vérvonással". Ez a megállapítás a Glen of Imaal terrierekre nézve minden kétséget kizáróan helytálló.

Az 1930-as években egy cikk jelent meg az Irish Field egyik rovatában, a Danny Boy név alatt. Az író hétről hétre érdek-

A Glen of Imaal terriereket eredetileg munkára és vadászatra tenyésztették ki. Az alacsony termetű ebek gyakran vettek részt kutyaviadalokon. A vadászösztön még ma is elég erős bennük, zsákmánynak nézik a rágcslókat, nyulakat, macskákat.

A Glen terriereknek kis termetük ellenére nagy mozgásigényük van. Egészségük és jókedélyük megőrzéséhez sétára és futásra van szükségük. Nem szeretnek elszigetelődni a családtól, de szeretnek időnként saját döntést hozni, nem várnak tétlenül a parancsokra.

McCormac kennel

Beatha Bahee McCormac

feszítően ecsetelte a modern Glen of Imaal terrier kialakulását és érdemeit. A fajtát kiválósága ellenére, egészen 1933-ig nem ismerte el az Ír Kennel Klub. Az FCI 1975-ben vette fel soraiba. Az első champion Glen of Imaal terrier természetesen Írországból származott, a Muskreagh névre hallgatott. Gazdája P.J. Donoghue volt, aki 1934-ben nevezett be az egyik kutyakiállításra, majd a következő évben, St Patrick Napon elnyerte a Best of Breed díjat.

A Glen of Imaal terrierek külföldön

The Glen of Imaal terrierek még újoncnak számítanak a kiállítási gyakorlatban, de ma már sokan tudják, hogy egy ősi fajtáról van szó, amelyet az évtizedek során elhanyagoltak.

A kemény teleiről híres skandináv országokban kedvelik, bár nem tartják nagy számban őket.

Dániába, 1985-ben érkezett meg az első Glen of Imaal terrier, majd a populáció nagyon lassan növedekni kezdett. Napjainkban 225 egyedet tartanak nyilván. Svájcban, Hollandiában és Németországban is ismerik és hasonló számban tartják őket.

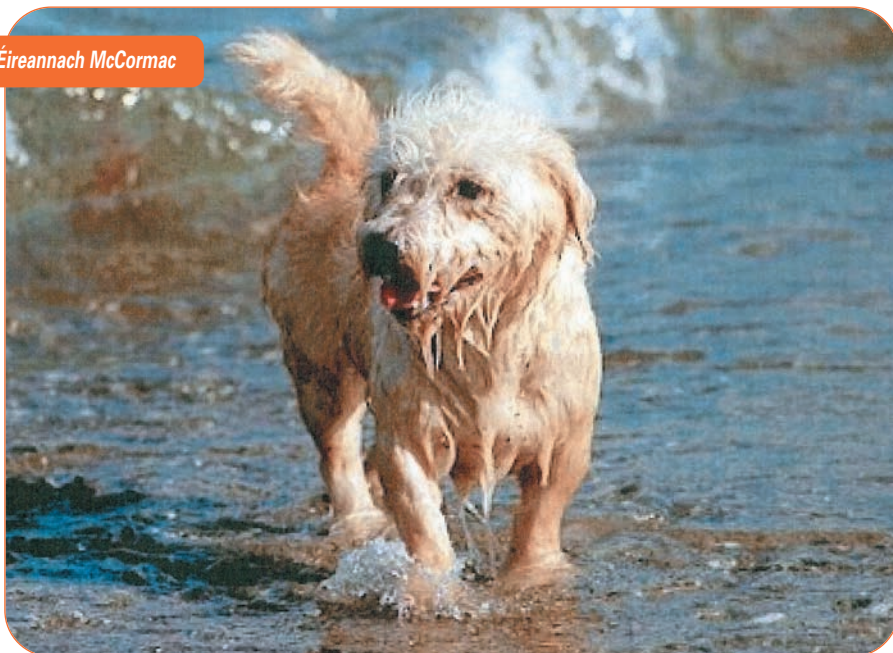
Az Egyesült Államokban 28 államban 400 főt regisztráltak. Az első egyedeket már az 1930-as években átszállították. A fajta az 1980-as években került a figyelem középpontjába. George Spence Georgia államból, Randy és Sally McFarland Kaliforniából, Frank és Mary Murphy Kansas Cityből, Pat Young Wisconsin államból és Karen Worth Massachusettsből a fajta népszerűsítésének úttörői voltak. Karen Worth által importált három Glen of Imaal terrier nagy hatással volt az ország állományára.

Frank és Mary Murphy alapították meg az Amerikai Glen of Imaal Terrier Kubbot, 1986-ban. Ma több, mint 120 tagot számlálnak.

A Glen of Imaal terrierek külső megjelenése

Furcsa módon a kutyakiállításokon nem látunk szépen megnyírt Glen of Imaal terriereket. A dús, borzas bunda alatt erőteljes, izmos testű kutyák bújnak meg. A hosszú szőrzet elrejtja a kutya testét, úszás után a Glenek külseje meglepő változáson megy át: előtűnik a meglepően erős csontozat-

Éireannach McCormac

tú test. A kutyák feje a testükhöz képest nagynak látszik, a lábaik viszonylag kicsik és görbék.

A súlyuk meglepően nagy, akár 16 kg-t is nyomhatnak. A mellső lábaik görbesége feltűnő, sokan első ránézésre hibát sejtnek. A görbe lábak azonban hivatalosan elfogadottak, ráadásul a borz odújába való leereszkedéskor nagy hasznát vették a Glenek. A marmagasságuk sem túl nagy, maximum csak 35,5 cm.

A Glen of Imaal terrierek természete

A Glen of Imaal terrierek minden kétéltűt kizáróan tipikus terrier természettel vannak megáldva. Nagy hévvel vetik bele magukat a

munkába és játékba, de ha ezekre nincsen lehetőség, akkor szívesen szunyókálnak egy kényelmes fotelban, a sarokban. A többi terrierhez hasonlóan nagy odafigyelést igényelnek kölyök korukban, hogy még idejében megtanulják a jó és rossz viselkedés közötti különbséget. A hibás nevelés korrigálására később már nagyon kis esély van. A Glen of Imaal terrierek nem ugatósak. Az ősi időkben az életbenmaradáshoz kellett magukat elnémitani, ma is csak akkor ugatnak, ha valóban problémát érzelnek.

A bunda ápolása

A kiállításokon a Glen of Imaal terrierek természetes szépségét csodálhatjuk meg. Sok gazda évente csak egyszer vagy kétszer gondoskodik a szőrzet nyírásáról. Érdekes azonban hente átkéfélni a szőrzetet, és évente egyszer godnoskodni a fürdetésről.

Felhasznált Irodalom:

Glen of Imaal Terrier by Mary Brytowski,
Kennel Club Books Inc., 2003
<http://www.mccormac.dk/homepageuk.htm>

Dr Szentivánszky
Viktor

McCormac kenneel

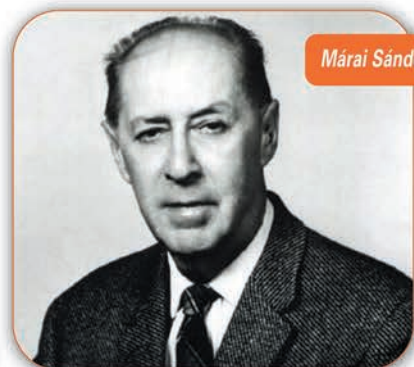
Különleges könyvet adott ki újra a Helikon kiadó. Márai Sándor Csutora című, önéletrajzi ihletésű regénye 1932-ben jelent meg először, és amellett, hogy a puliként vásárolt, de keveréknek bizonyult kutyakölyök történetén keresztül ironikus képet rajzol a századelő polgári társadalmáról, megdöbbentően pontos krónikája egy kutya félrenevelésének, mely végül drámai befejezéshez vezet.

A huszadik század (milyen furcsa, ez embernek még mindig nem akaródzik leírni, hogy a múlt század) elején járunk, tíz évvel az első világháború után, karácsony van, hull a hó, s az úr valami kedves, ajándékot szeretne vásárolni élete párjának, olyat, amely nagy örömet okoz, de azért nem terheli meg túlzottan a kor polgári életmódjához képest vékony pénztárcáját. Így esik a vásárlása a kutyára.

külvilág megítélésére, amint azt számos finom iróniával tett megjegyzés sugallja, s eleinte némi kínos pirulással, szemlesütve veszik tudomásul a hozzáértő kutyások észrevételeit. Mégis, bár „a hölgy... nem viszi többé magával a belső város utcáin sétálva Csutorát”, az úr pedig irigykedik, ha egy másik póráz végén valódi pulit lát, némi daccal bár, de elfogadják négylábú családtagnak a kétes származású ebet.

precíz krónikáját adja egy kutya szándéktalan elrontásának. Csutora tragédiáját ugyanis a hozzá nem értés okozza: az értelmiségi polgárban fel sem merül, hogy az állat gondozásához, neveléséhez némi alapvető ismeretre volna szükség. Az úr sétáltatja (pórázon, szájkosárban, ahogy illik), és nagyívű, a valószínűség jócskán felülemelkedett erkölcsi tanulságokat von le viselkedéséből. A hölgy ölben sétáltatja, a cselédlány agyoneteti, és hosszasan beszél hozzá, évdik vele, kiönti neki a szívét, de nevelni nem neveli senki. Vagy ha mégis, az még rosszabb, hiszen vaktában kísérletezve, válogatás nélkül fogadnak el tanácsokat – olykor utólag belátva,

Egy polgári puli SZOMORÚ KRÓNIKÁJA

Márai Sándor

Kutyás szemmel Márai Sándor Csutora című regényéről

Üzlet és átverés

Csutora története az Állatkertben veszi kezdetét, ahol ekkor már működik a magyar kutyafajták később legendássá vált tenyésztése. Ám hogy az emberi természet akkor sem sokban különbözött a maitól, az fényesen bebizonyosodik itt is: a zimankós, téli délutánon az ápoló gyanúsán olcsón, mindössze hatvan pengőért keverék kölyökkutyát sóz rá a láthatóan hozzá nem értő vevőre. A tapasztalatlan, városi hírlapírónak eszébe sem jut megnézni pl. a kiskutya szüleit, gondolkodás nélkül megvásárolja az előhalászott fekete szőrcsomót. Felmerül ugyan benne a gyanú árnyéka („Csakugyan ilyen egyszerű kutyát venni?”), hiszen „az ő nem kíséri be az irodába, s nem állítanak ki a kutya számára törzslapot és nemesi oklevelet”, ám a bizonyosság csak később jön el, mi se vágjunk hát a dolgok elejébe. Csutorával ugyanis nem az lesz a baj, hogy nem fajtatista. A polgári házaspár persze sokat ad a külsőségekre és a

A kutya, és ami mögötte van

A családnak (beleértve Terézt, a cselédlányt is) eleinte sok örömet okoz a kiskutya, figyelik cseperedését, lelkesen hordják sétálni, s az író szemei előtt egy másik világ bontakozik ki a kutya szemén keresztül. Mert hát természetesen téved, aki azt hiszi, hogy ez a regény kizárólag a kutyáról szól. Nem, ez a regény mindarról szól, amit a kutyán keresztül megtapasztalhat a világról a polgár, s azokról a gondolatokról, párhuzamokról, amelyek a fejében megszületnek a négy- és kétlábúak életével kapcsolatban. A századelő Budapestjéről, emberi érzelmekről, sorsokról és karakterekről, hiszen, amint bevezetőjében az író maga is kimondja: „ha nagyon odafigyel a kutyára, megtud az emberről is valamit”. Mivel azonban mégiscsak kutyaregényről van szó, minket most elsősorban a dolog kynológiai vonatkozása érdekel. A zseniális író, minden bizonnyal anélkül, hogy tudatában lett volna ennek,

hogy hiba volt, amint az ironikus megjegyzésekből kiderül. „A kutyát egy hölgy tanácsára kötik meg, aki Amerikából érkezett s ilyen messziről hozta ezt a kitűnő tanácsot” – írja például, amikor a pórázt még sosem látott kiskutyát a szobatisztaság végett az asztal lábához kötik egy leterített újságpapírra, s az, ahelyett, hogy „papírforma szerint” tenné a dolgát, kétségbeesetten vergődni kezd...

Kozmikus távolságok

Az emberi felsőbbrendűség tudatán edződött polgár nem a kutyát látja a kutyában, hanem egyfajta eszményt keres benne, szinte fanatikus kitartással. Miközben egyfelől „a teremtés alacsonyabb rangú statisztájának” nevezi, másfelől mégis valahol bosszantja az állat megalkuvása: „vadak és szárnyasok, szép, dühödt vadászatok zsákmánya helyett miért éred be a levessel, melyet Teréz elébed lök a csajkában?” Egyfajta romantikus szabadságvágyat

várna el tőle, s amikor a két hónapos Csutora séta közben eltéved a sötétben, saját bevallása szerint szinte örül a gondolatnak, hogy az állat a függetlenséget választotta, megszökött, s „most üget valahol az éjszakában...”, fiatal kutyaszívét hevesen dobogtatja az izgalom – majd szinte csalódottan veszi tudomásul, hogy a kiskutya egyszerűen csak hazament, ahogy bármely más kölyökkutya tette volna hasonló helyzetben. Ne becsljük azonban le Márait, hiszen a finom önirónia, mellyel e sorokat egyáltalán papírra veti, bizonyítja, hogy nagyon is tudatában van önnön gyarlóságának.

Nagyobb baj, hogy az úr nem titkoltan lenézi, „különös, nem nagyon rokonszenves népségnek” tartja a kutyások társadalmát. „Röstelli fellépését köztük, s ha csak lehet és amennyire az udvariasság engedi, kivonja magát a kutyás emberek közösségéből” – írja, és valóban, az egész regényben egyetlen sor sem utal arra, hogy a budai mintapolgár nem egészen mintapulijának egyetlen kutyapajtása lett volna valaha is, egyetlenegyszer is együtt játszott, futott, szabadon barátkozott volna fajtársaival. A jelenség a jelek szerint nem egyedülálló a korban s a körben: „Tartózkodó hangnemben szövődnek itt ismerkedések, nem annyira a kutyák között, melyeket gazdáik féltékenyen eltiltanak egymás közeléből, mint inkább a kutyás mamák és a kutyás urak között”. Csutora drótszájkosárban sétál, szigorúan pórázon, melyet csak a Vérmezőt elérve oldanak le róla, de csak akkor, ha nincs más kutya a közelben – a hozzáértő számára ekkor már jól látható az egyenes út a szocializálatlan, agresszív, torzult kutyaszemélyiség felé.

Diagnózis, terápia nélkül

Amikor már nyilvánvaló a baj, akkor fordul csak fűhöz-fához az úr, s kap különféle emberektől „jobbnál jobb” ötleteket („Jó lesz túladni rajta”, „Korbácsot neki!” stb.). Csutora ekkorra pulinak már jócskán túlnőtt („talán komondor nagyságú is lesz egy napon”. A feje hosszúkás, s borzas, fekete szőrzetét a mellkason fehér folt díszíti, amely kölyökkorban oly kedvesnek és egyedinek tűnt („ez az egyénisége és névjegye, ez az, amelynek jóvoltából külön figyelmet igényelhet”), de amelyről immár –

egyébként a valóságnak megfelelően – kiderült, hogy „akkor is gyanús, ha valóságos puli”, és „ha néha elő is fordul ilyen hiba, sürgősen ki kell küszöbölni”. Az író ekkor még felháborodik azon, hogy a szakember „kiküszöbölés alatt természetesen a sintért értette”, ámde az elkerülhetetlen vég már közel. A kutya héthónapos korára valósággal megbolondul. Napokon át egyfolytában ugat, „kimutatja rózsaszín ínyét, hatalmas szemfogait, egész, beretva-éles, hófehér fogsorát, szemei szikrát vetnek a gyűlöletből, vonít, és kevés hiányzik csak hozzá, hogy a társaság valamelyik tagjára vesse magát”. A szakember (e megjelölés alatt „egy vidéki úr” értendő, „aki értett a kutyákhoz”, de mint a küllemmel kapcsolatos megjegyzésekből kiderül, ez igaz is lehetett) előre megjósolja: „egy napon megharapja még a hölgyet”. Bármily hozzáértő is azonban a vidéki úr, igazán hasznos tanáccsal mégsem szolgál. Nem magyarázza el a probléma valódi okát (talán nincs is tisztában vele, hiszen ne feledjük: az etológia fogalma még ismeretlen, az ebléktan későbbi nagy tudósairól még senki nem hallott). Holott az elrontott, nagyvárosi majdnem-puli ekkor talán még menthető lett volna.

Hol rontottuk el?

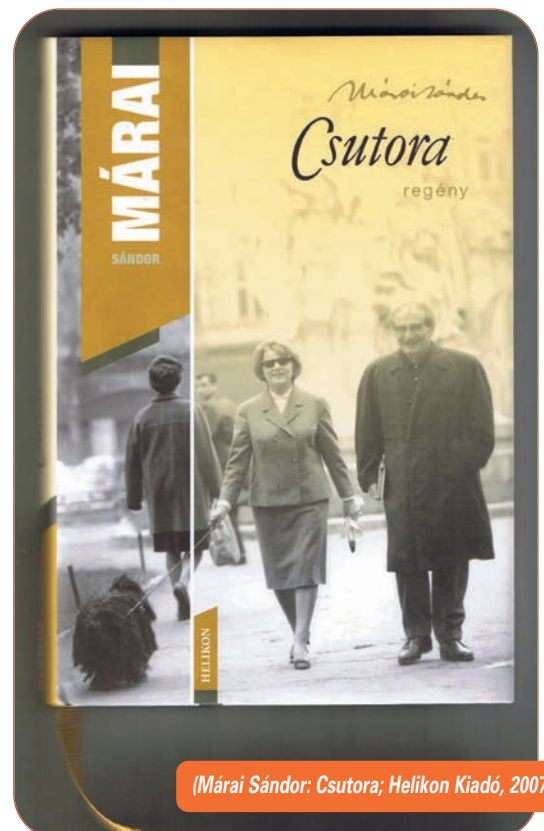
Mi volt a baj Csutorával? Először is túl korán választották el: a könyvben többször szerepel, hogy mindössze négy hetes volt ekkor. Szocializációja tehát az alomban megszakad, és a későbbiekben sem történik rá kísérlet. A „gyenge pont” a történetben a kályha: Az ebédlőkályha mögötti sarok az, amelyet a kutya már egészen kicsi korában kiszemel magának, s oda bújik be rendszeresen, ahelyett, hogy gazdáik közelségét keresné. Az író nem érti az okát, lanyha gondolatkísérletekkel próbál magyarázatot találni, de nem tesz semmit ellene. Pedig ez a bizonyos kályha idővel áthatolhatatlan falat emel Csutora és a külvilág közé. Ez lesz az a magánterület, amelyben a feltehetőleg ketrecben született, kevés emberi gondosko-

dásban részesült, eleinte félős kiskutya a biztonságot keresi, s később, az ivarérettség elérésekor ezt kezdi védelmezni ádázul, akár a gazdáival szemben is.

Miközben az író elmélkedve próbálja megfejteni a kutya viselkedését, a cseledlány tudtán kívül zsákmányszerző játékokat játszik az apró kölyökkel: Csutora ádáz dühvel veti rá magát a seprőre, Teréz pedig évvódva civódik vele: „csak tudnám, mit akarsz örökké azzal a seprővel. Ó, te gyeheenna” – az úr hallgatja, figyel, mint ahogy értetlenül, töprengve figyel az is, amikor az erkélykorláton derékig kibújva rendszeresen ugatja az arra haladó lovasokat, de nincs senki, aki rendre utasítaná a kölyökkutyát, aki meghúzna egy határvonalat, amelynél abba kell hagyni a játékot, a morgást, az ugatást. Pedig Csutorának nem „Oidipusz-komplexuma” vagy „kasztrációs komplexuma” van, s nem is az a baja, hogy túl sokat látta gazdáit pongyolában, mint azt az önjelölt „analitikus” sejt, hanem falkavezér kellene neki, és egészséges kutyaélet.

Keserédes emlék

A végkifejlet előrevetíthető, és be is következik. A fordulatot a postás megharapása jelenti. Az úr „elhatározza,

hogy e naptól nevelni kezdi a kutyát, ehelyett azonban – hiszen fogalma sincs, hogy kezdhete ehhez hozzá – elutasítja, tartósan távolságtartó viselkedésével eléri, hogy az elpártoljon tőle, majd szemére veti hűtlenségét. Már felmerül az a gondolat is, hogy odaadják valakinek, vidékre, sőt külföldre, minél messzebbre, ám az események hirtelen felgyorsulnak: az egy éves Csutora „búcsúra megharapja a háziakat, sorrendben először Terézt, aztán a hölgyet s végül az urat”. Az utolsó oldalakon véres dráma bontakozik ki: a joggal feldühödött gazda nekiesik a lázadó ebnek, és véresre harapott pusztá öklével agyba-főbe veri. Végül az összevert állat szemébe nézve meghatódik, szinte bocsánatot kér, és ahelyett, hogy a sintért hívná, kinyitja a kutya előtt az ajtót, hadd sántikáljon el vérző pofával valahova az ismeretlenbe, új életet kezdeni.

Csutora után évekkel új kutya költözik a házba: kifogástalan modorú, jólnevelt, hófehér spicc, még a neve is előkelő: Jimmy Kingnek hívják, ám az író nem tudja igazán szeretni. Titokban visszavágja a bizonytalan származású, szeszélyes, lázadó Csutorát, de vigyázat, Olvasó: ennek az érzelmeknek már ismét nincs köze a valódi, hús-vér élőlényhez. Elrontott, félreismert, és végül a házból szó szerint kivert kutyája emlékében a budai polgár nem az állatot tiszteli, hanem „mindazt, ami elnyomott, tökéletlen, ingerült és viczorogva perelő, mindazt, ami nem az erény és a beleegyezés, hanem a hiba és a lázadás”.

Márai Sándor könyve feltétlenül elolvasásra érdemes. Mint embernek, magyarnak, polgárnak a művészi társadalomkritikája és tanulságos erkölcsi párhuzamai, vagy akár csupán élvezetes stílusa és megható cselekménye miatt, mint kutyásnak pedig azért, hogy okuljunk a tanulságából: ne keressünk a kutyában olyasmit, ami nincs benne, hanem tiszteljük a valódi értékeiért, és ne csak szeressük, hanem ismerjük is meg – hogy minél kevesebben végezzék fádalmas, keserédes emlékként, mint szegény Csutora.

Mirtse Áron

Gratulálunk!

1.

Jenei Attila

Jenei Attila

2.

3.

Mészáros Melinda

Murányvári Dóra

4.

5.

Murányvári Dóra

Murányvári Dóra

6.

A FAJTATENYÉSZTÉS története

XIX.

A hajdani molosszusok külsejének felidézésében a fennmaradt képzőművészeti alkotások értékes segítséget nyújtanak. Elsőként a már bemutatott, a Kr.u.: I. századból származó bronz szobor érdemes a figyelemre. Az ülő eb kitűnően mutatja a korai római molosszus minden jellegzetességét: az erőteljes csontozatot, a jól izmolt végtagokat, a széles szegyet és nagy övméretű mellkast, az izmos nyakat és a rusztikusan robosztus, ugyanakkor nemes fejet. Ezt a típust láthatjuk – igaz, kevesebb realizmussal – pompeii egyes „Cave canem” mozaikjain (Kr.u.: 79 előttről) is. A Kr.u.: II. századi római villából származó ábrázolás ugyan nem tesz lehetővé ilyen meghatározást, ám afelől nem lehet ma sem kétségünk, hogy a hajdan belépő helyesen járt el, ha megfogadta az óvatosságra intő tanácsot.

Részt vett a molosszus a veszélyes nagyvadak vadászatában is. A Tunéziában 1955-ben feltárt, vadkanvadászatot ábrázoló, Kr.u.: I.-III. századi római mozaik baloldali ebe a tárgyalt korai molosszus típust testesíti meg. A szicíliai Taorminánál, a Piazza Armenia, Villa Imperiale „vadászat csarnoka”-ban látható – szintén e korból való – vadkanvadászat jelenetén viszont a kanra szemből támadó

kutya a szélesebb fejű, rövidebb arcú, újabb típus, melynek fülét kupírozták. Az izmos nyakon látható széles (érc?) nyakörv az állat nyaki ütőerét hivatott védeni a küzdelemben. A harci és gladiátor ebek nyakát is hasonló módon védték. Használtak más, vélhetően, nagytestű ebeket is őrző-védő célra. A Capitoliumon a só őrei is ezek közé tarthattak. Egy ilyen kutyát örökít meg az a kőszobor, mely felépítésében a római molosszust idézi, ám feje annál lényegesen finomabb. Fülét ugyan letörtek, de tűzésük a csonkokból megállapítható. Nyaksörénye inkább csak jelzett, nem erőteljes. Késői, Kr.u.: V. századi az a tunézi (La Chelbo, Bardoi Múzeum) „Neptun megdicsőülése és a négy évszak” című mozaik, melynek korábban bemutatott részletén nagytestű, rövidszőrű, a korai, római molosszoid típust idéző megkötött ebet láthatunk. Felépítése, testarányai, végtagszögelései, egész anatómiai felépítése olyan korrekt, hogy ma is példaként állhat előttünk.

Játszó agarak
(római márvány, Kr.u.: I. szd.)

Vadkanvadászat
(római mozaik)

Az ókor vezető európai birodalmában tett út befejezéseként a házikutya kétségtelenül legősibb csoportját kell áttekintenünk.

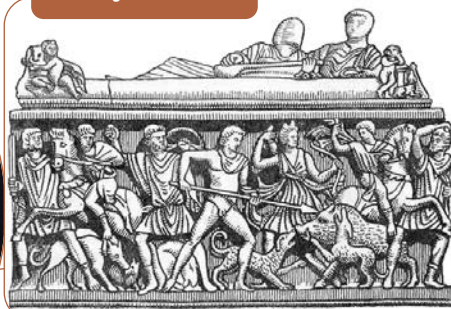
Korábban már utaltam rá, hogy a fajtatenyésztésben élenjáró birodalmak a történelem e korai szakaszában – mai szemmel nézve is – milyen gazdag eb választékkal, elsősorban vadászkutya választékkal rendelkeztek. A folyamatot ösztönözte az ember eszközkultúrájának, s ebből eredően vadászati technikáinak fejlődése. Kétségtelen tény az is, hogy az emberi faj térnyerése, az ezzel járó kíméletlen erdőirtás (hajózás, mezőgazdaság fejlődése), s ennek következtében a vadállomány fokozatos csökkenése, mind a vadászekek újabb és újabb fajtáinak megjelenését igényelte.

A celerekek körébe tartozó agarak és kopók a vadászkutyák azon történelem előtti alakkörét ölelik fel, melynek alakulását már az ősi afrikai sziklarajzoktól (Szahara, Tasszili-hegység), Egyiptomon és a görögökön át, Rómáig követhettük. Flavius Arrianus különbséget tesz a könnyebb, nyulászó veltrus leoprarius, és a nehezebb, vaddisznóra és más nagyvadakra, ragadozókra is használt veltrus porcarius között. A taorminai Piazza Armenia, Villa Imperiale már idézett mozaikja előbb páros fü-

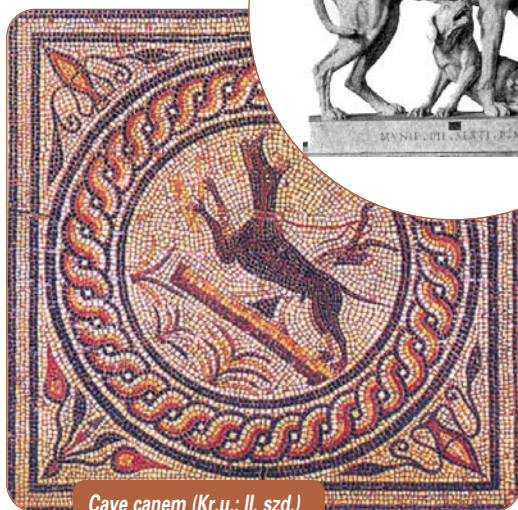
Pompei-i kutya (gipsz kiöntés, Kr.u.: 79)

Római márvány szarkofág (Kr.u.: III. szd.)

Vadászebek (római márvány, Kr.u.: I. szd.)

Cave canem (Kr.u.: II. szd.)

zérben, vezetéken, majd ugyancsak párban eresztve, munka közben (róka hajtása) mutat római agarakat. Megbecsülésüket tükrözi az a játszó agarakat ábrázoló márványszobor (Kr.u.: I. szd., British Múzeum), melynek döbbenetes élethűségére csak akkor ébredhetünk rá, ha összevetjük a Pompeiben, Kr.u.: 79-ben, a Vezúv kitörésekor elpusztult, haláltusájába merevedett eb lenyomatával. Vélhetően agarat örökít meg a Kr.u.: III. - IV. századi aquincumi vadkanvadászatot ábrázoló, már bemutatott, cseréptöredék is. Ez a nem különösebben kiemelkedő színvonalú töredék a szerző által korábban már publikált Seuso-kinccsel együtt érdemel említést. E műtárgyak ugyanis kézzelfoghatóan igazolják a Pannonia gyorslábú vadászebeiről szóló egykorú híradásokat. A jó vadászkutya persze nem öncél. Strabón és Plinius kiemelik a provincia gazdag vadvilágát, külön hangsúlyozva a bölény és az őstulok félelmetes erejét, s egyzersmind kíváncsú tróféáját. Ezek

után már nem csodálható, hogy az előkelők körében az agarakkal és hajtókutyákkal való vadászat igen népszerű sport, melynek számos válfaját űzik.

Ilyen például a hálós vadászat. Ovidius (Kr.e.: 43 - Kr.u.: 17) több művében énekel erről: „Járnom a berket öröm, s hálónak hajtani szarvast,/ s űzni vadászebeket át a hegyek magasán. (IV. Phaetra Hippolytosnak)”, majd „Én teveled sokszor feszítettem a táglyukú hálót,/ s gyors ebemmel én is jártam a nagy hegyeket. (V. Oenoe Parisnak)”.

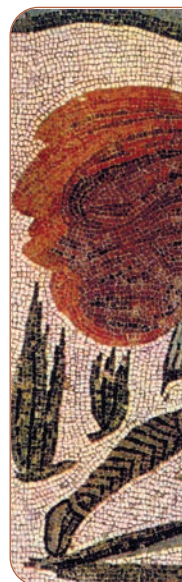
Az agarak tehát, mint az emléktárgyakban jól reprezentált ebek vonultak be a Birodalom történetébe. Használtak természetesen más, a „gyorslábúak” körébe tartozó jószágokat is vadászataik során Róma fiai (született római polgárok és a

romanizált provinciák előkelői egyaránt). Vergilius (Kr.e.: 70-19) írja Georgicájában: „Most a riadt vadakat nem kell bekeríteni bíbor/ tollak törével, se kelepccékkel, se kopókkal”.

Emlékezzünk a paestumi múzeum samnis falfestményére! És a már többször idézett Piazza Arménia Villa Imperiale mozaikja is megőrökíti őket. Az egyik részleten az elejtett vadkant cipelő szolgálknak meg kell küzdeni a lábuk alatt nyüzsgő, ám a vadtól elszakadni nem tudó, jóvérű, barna kutyaival is, 'ki ilyen hajtóeb (kopó?) lehetett. S a mozaik másik részletén, mely a Dianának történő áldozat bemutatását ábrázolja, ugyanezen kutya bukkan fel ismét, egy gyermek társaságában. Figyelemre méltó a tuniszi Hadrumentum római házának hajdani ebédlőjében fennmaradt mozaik vadkant támadó vadászkutyája. Az ábrázolás magas szintű művészi kvalitása, az állatok jó arányokban való megőrökítése hitelessé teszik az ebet is. E jószág leginkább a mai rövidlábú vérebekre fajzik. Léteznie kellett tehát, egy rövidlábú hajtókutyának is nagyvadra!

Leginkább a mai lagottora és barbetre hasonlítanak a római Museo Nuovo márvány szarkofágjának (Kr.u.: III. század) kalydoniai vadászatot ábrázoló jelenetének vadkant támadó kutyái. A jelenet harmadik nagytestű kutyájának, s az előtte látható rövidlábú, hosszúszőrű, álló füllű kutyának a rekonstrukciós rajz alapján való meghatározására nem lehet vállalkozni. A fedőlap kis ebek-

Vadkanvadászat (Szicília, Taormina, Piazza Armerina)

skéjének rajza szintén alkalmatlan e célra. Meglehető, ez utóbbiak némelyike már a sagasecek sorába illik. E „finomorrúak” közé tartozhattak a bemutatott két vadászkutyát megörökítő római márványszobor (Kr.u.: I. század) hajdani modelljei is.

A „fortes” csoportot ugyan már tárgyaltam, ám vadászati alkalmazásuk két érdekes emléke érdemes a közlésre. A chiusi-i Etruszk Múzeum mozaikja a Kr.u.: I.-III. század közötti időből egy római molosszussal való vaddisznóvadászatot jelenít meg. A harcias eb nyakát széles (érc?) nyakörv, szegélyt – a testére erősített hámmal rögzített – mellvért védi. A másik mozaik fejedelmi vadászatot ábrázol. Ennek kutyája szemmel láthatóan hatalmas termetű, „griffonos” szörzetű molosszus, melyet a szakirodalom dog és griffon típusú kutyák keverékének ír le. Magam, inkább molosszus és az ír farkas, vagy a skót szarvasagár egykorú őseinek keverékét sejtem a félelmetes jószágban.

Szólnak azután források vizsla munkát végző és kotorékebekről, valamint „kitűnő szimatú, ugró vadásztílusú” brit kutyáról is. Egy szó, mint száz: Róma rendelkezett csaknem mindazon alaptípussal, mely mai vadászkutya-palettánkat adja (a vérebe későbbi fejlemény lesz).

Egyes fajták pedig, ennek legszembevetőbb példája a cirneco dell’ Etna, élő kövületként napjainkig fennmaradtak.

Van a kutyák társadalmának egy, a régiségben mindenkor alulreprezen-

tált rétege: a juhászku-tyák. Létük a római világban sem megkérdőjelezhető. Forrás róluk alig szól. Műalkotás emléküket csak elvétve őrzi (lásd: Seuso-kincs). Mégis, tudjuk, hogy egyes mai fajtákról nagy valószínűséggel állítható, annak a régi, antik világ-

Vadkanvadászat (Tunézia, Hadrumetum, Kr.u.: I.-III. szd.)

Vadkanvadászat (Tunézia, Cincari, Kr.u.: I.-III. szd.)

nak késői leszármazottai ők. Az abruzzói és a bergamói közéjük tartozik.

A római-kor áttekintése nem zárható le az első vakvezető kutya ábrázolás említése nélkül. Pompei-i falfestményen kutya vezet egy botra támaszkodó férfit, akinek egy nő alamizsnát nyújt, ám ő nem nyúl az adományért. Összegzésül megállapítható: Rómában nem születtek olyan technológiai újítások, olyan új szellemi képzetek, melyek új kutyafajták létrehozását indukálhatták volna, miként az történt

számos más kultúrában. Szükségletet teremtetett viszont a birodalom kiterjesztéséért, majd fennmaradásáért folytatott háborúk sora, s elsősorban az arénák világának „ipari” méretet öltő felhasználása. A vadászat egyre kifinomultabb módja, és a gazdagok luxusszígyei is megkövetelték a magukét. A római világgal tehát, amint arra a magam szerény eszközeivel igyekeztem rámutatni, már-már kiteljesedett a kutya házasításának története. Az ezután következők lényegüket tekintve már nagyjából a sporttenyésztéshez vezető út kezdetét jelentik.

(Folytatása következik)
Barba Rafael Péter

Rókaadászat (Szcília, Taormina, Piazza Armenia)

Visszatérés a vadászatról (Szcília, Taormina, Piazza Armenia)

„ISMERETLEN” juhászku^{ty}ánk

A mudi dédapáink
korában

Őshonos pásztorkutyáink közül egyiknek sem fedi eredetét oly sűrű homály, mint a napjainkban széles körben még mindig nem igazán ismert mudiót.

Már 1931-ben megemlíti Dr. Raitsits Emil (aki az Állatkert keretén belül rendkívül sokat tett pásztorkutyáink megmentéséért), hogy ismeretes egy olyan kutyafajta, amely igencsak közel áll a pulikutyákhoz, de ennek uralkodó jellegén kívül jelentős spiccjellegű vonásai is vannak. Észrevételeit több fórumon is közkinccsá tette, melyek során különféle fényképekkel is bizonyította, hogy a „hajtóku^{ty}a” Magyarországon különálló, jól elkülöníthető fajta. Szerinte úgy jöhetett létre, akárcsak elmélete szerint a pumi is, hogy őshonos pulikutyánk a hazánkba érkező spicc jellegű kutyákkal keveredett, s ott, ahol a spiccjelleg uralkodóbbá vált, mudi, míg ahol a puli vérhányad maradt jelentős, ott pumi alakult ki.

ték, s szájhagyomány útján maradt fenn, hogy ez volt e „pogányoknak” őrzőku^{ty}ája. Egyesek szerint a komondor és a puli egyaránt az ősmagyarokkal érkezett; a komondor dús szőrű, nagytetű kutyaként, míg a terelőku^{ty}a, a puli kistetű, de szintén bozontos szőrű állatként. A besenyőknek viszont rövidebb, göndör szőrű kutyáik voltak, így leegyszerűsítve a mudi ennek az elmélet-

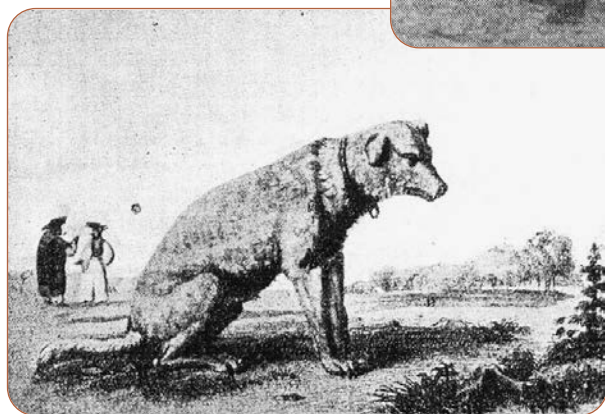

származása tisztázásának érdekében becses kiindulási pontnak tekinthető”.

Szigetszerű elterjedés

Természetesen a „hajtóku^{ty}a” megnevezés rendkívül tág fogalmat takar, hiszen hosszú évszázadokon keresztül az a ku^{ty}a, mely nem a házat őrizte, mi mást tehetett, mint hajthatta az állatokat. Ezért nemcsak a pásztorok mellett segédkező ebeket, hanem a vadászat során a hajtásban résztvevőket is idesorolták. Így aztán a félreértéseknek se szeri, se száma nem volt. Egy biztos, a leginkább mudira emlékeztető kutyákat a XIX. századi leírásokban leggyakrabban „borzas magyar juhászku^{ty}a”, „gubancos magyar juhászku^{ty}a” és „magyarhoni komondor” nevekkkel illették. Divat volt a XIX. században latinul is megnevezni egy-egy állatfajtát, ami miatt ezek is kaptak tudományos nevet: például a *Canis familiaris pannonicus var. villosus*. Más neve a Treitschke-féle gubancos juhászku^{ty}a volt.

Maga a mudi elnevezés is sok vitára adott okot, de végül is Fényes Dezső, balassagyarmati múzeumi-gazgató és zoológus álláspontja vált elfogadottá, miszerint a szót Pest-megyében használták először az ilyen típusú kutyák megjelölésére. A mudi elterjedési területe rendkívül érdekes volt, mivel tíz jól elkülönülő területet lehetett fellelni a korabeli írások szerint. Ezeknek legtöbbje a mai Magyarország területén volt, de a Felvidéken is jelentős állománya élt, mivel „a palóc pásztorok kezén vármegyeszerte igen elterjedt”. A mai Budapest területén is szép számmal tartottak mudikat, így az akkori Rákospálosban,

nek alapján nem más, mint a „besenyők pulija”. Ráadásul az 1930-as évek rendkívül divatos írója, Herczeg Ferenc Pogányok című művében részletesen ír a besenyőkről, a besenyőtörténelem így divattossá vált, amiből

egyenesen következett, hogy egyre többen kezdtek e történelem süllyesztőjében eltűnt nép emlékeinek kutatásába. Köztük sok botcsinálta „történész” is volt, de szakértett tudósok is, akik közül még Dr. Anghi Csaba is így nyilatkozott: „Ez a hipotézis megfontolást igényel, és a jövőre nézve a hajtóku^{ty}a

Besenyők kutyája?

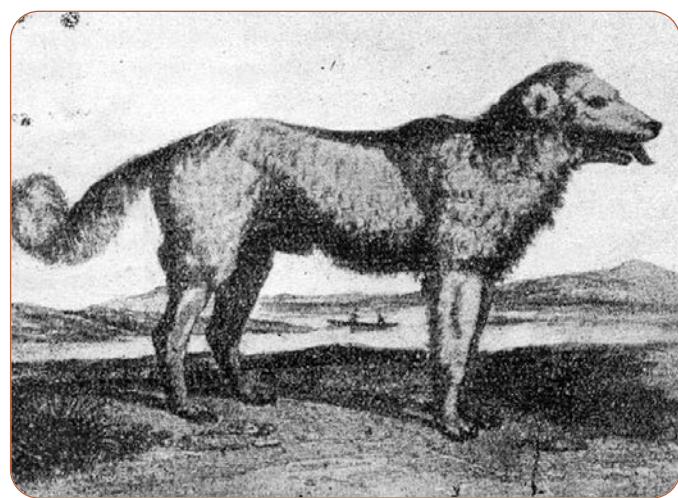
Egy másik elmélet is széles körben elfogadott volt, mely Ittebei Kiss Miklós feltevésén alapult. Eszerint a legtöbb mudi a Körös-Maros-Tisza által határolt területen él, ott, ahol a besenyők hajdan letelepedtek. Itt a kuvaszt nagy fehér kutyának nevez-

Húvösvölgyben, Pestszentlőrincen és Kispesten. A korabeli kynológusok többször is megállapították, hogy e fajtának pontos elterjedési területének tisztázásához rendkívül részletes állományfelmérésre lenne szükség.

Kiskutya az Állatkertben

E juhászkutyáknak széles körben való hivatalos elismertetése és végeredményben megmentése a Budapesti Állatkert, illetve Dr. Anghi Csaba nevéhez kapcsolódik. Történt ugyanis, hogy az 1920-as, 30-as

retne terelőkutyákat törzskönyveztetni, melyeket akkor már évek óta a balassagyarmati Nagy Iván Múzeum tenyésztett”. Fényképen mutatva meg mindezeket az Állatkert munkatársainak, s egyértelművé vált, hogy ugyanarról a kutyafajtáról van szó mindkét esetben. Tehát nem keverékekről, hanem egy kiforrott fajta egyedeiről beszéltek. Így nem volt akadálya, hogy az 1936. évi Budapesti Tenyészállat Vásár alkalmával a balassagyarmati Nagy Iván Múzeum példányai alapján március 24-én a hivatalos szakemberekből álló értekezlet elfogadja a

fajta leírását. Mivel Fényes Dezső múzeumi-gazgatónak volt legnagyobb érdeme a fajta tenyésztésében, így tiszteletére a mudit tudományos néven *Canis familiaris ovilis* Fényesi elnevezéssel illeték, ami „Fényes-féle juhászkutyát” jelent.

években az Állatkert rendszeresen vásárolt pásztorkutyákat, s ilyen alkalmakkor az ország minden szegletéből felhozták a legjobb ebeket, mivel igencsak szép summa járt azokért, melyeket az intézmény megvásárolt. Anghi egy ilyen kutyavásárlásról a következőket írja: „Az ajánlott példányok között báró Rudnyánszky Anna bemutatott egy kuvaszhoz hasonló habitusú, fényes fekete szőrű, felálló, de a végén lebicakló fülű, igen tetszetős kiskutyát. Az ajánlattevő szerint ez a kutya Tolna-megyében el van terjedve, és kitűnő juhászkutya. Ők pumi-nak nevezik. Mint előttem akkoriban ismeretlen típust, hibridnek tartottam, és nem fordítottam rá figyelmet... Időközben Ittebei Kiss Miklós barátom említette, hogy ismer egy magyar pásztorkutyafajtát. Leírása erről megegyezett a Rudnyánszky-félével. Időközben Fényes Dezső is felkereste az állatkertet, hogy sze-

Fekete és cifra

Az akkori példányok nem sokban különböztek a napjainkban is elterjedtektől. Legfőbb vonásaik a következők voltak: az arcorri rész hosszúsága, de nem hirtelen keskenyedő, az orrtükör, szemhéjszélek, ajakszélek minden esetben feketék. A közép-nagy szemek inkább mandulavágásúak. Színük sötétbarna, csak a szürke és a „cifra” színű kutyáknál mindkét szem világoskék színű, úgynevezett csiga- vagy csókaszem. A fülek mozgékonyak, kicsinyek, hegyesek, felállóak, de gyakran előfordulnak a kisebb-nagyobb mértékben lebicaklóak is. A nyak inkább hosszú, mint rövid. A has nem agár-szerűen felhúzódott. A kölyköknek körülbelül ötven százaléka farkatlanul vagy rövid farokkal születik. A szőrzet nem mutatott egységes képet, így voltak olyan egyedek, melyeknek sűrű, sima, testhezálló

bundája volt, míg másoké erősebb, hullámos, göndörödésre hajlamos. Sőt, voltak köztük olyan ebek is, melyeket leginkább a karakül bárány szőrzetéhez hasonló szőröcsigák borították. A színezet is nagy változatoságot mutatott: leggyakoribbak voltak a jegytelen fekete és a már említett „cifra” színű példányok. Ez utóbbiak alapszínét a szürke különböző árnyalatai alkották, s ezen szabálytalan fekete foltok, pettyek ékeskedtek. A mudi szinte minden színben előfordult, csak a háromszínű egyedeket és a fehér alapon jól elhatárolható, nagy kiterjedésű foltokkal tarkított példányokat nem ismerték el. Gyakran volt látható a sötét színű egyedek fején, illetve végtagjain a barnás-vöröses árnyalat. A harmincas évek mudijai ezenkívül méretbeli különbségeket is mutattak: marmagasságuk 30-50 centiméter között mozgott.

Meghiúsult szép remények

A kiállításokon a mudi bírálatánál általánosságban elmondható volt, hogy azokat a hibákat tartották a leg súlyosabbnak, melyeket más magyar pásztorkutyafajtáknál is kiemeltek. Így például a puha hátat, a ponty- és csukaszáját. Viszont ennél a fajtánál megengedték a teljes farokkurvitást. Annak ellenére, hogy a fajtát csak 1936-ban ismerték el hivatalosan, már ekkor is egy alomból csak mudit törzskönyvezhettek, nem úgy, mint a hivatalos pumi- és pulitenyésztés kezdetének idején, mikor előfordult, hogy egy alomból született egyedek között külső megjelenés alapján pulit, illetve pumit fogadtak el. Dédapáink a mudinak szép jövőt jósoltak, mivel nemcsak mint pásztorkutya, hanem városokban mint kiváló őrzőkutya is megállta a helyét. Akár lakásban is könnyen tarthatónak ítélték, mondván, hogy pásztorkutyáink közül ennek szőrzete a legkönnyebben tisztántartható, s kis termete miatt táplálása sem kerül sokba. Hogy a mudi nem tudta azt a fényes karriert befutni, mint más pásztorkutyáink, nem rajta múltott – leginkább a II. világháború számlájára írható.

Dr. Tóth Zsigmond

Nem „díszkutya”: VALÓDI TÁRS!

Napjaink mudija

– 1990-ben vásároltam az első mudimat, miután két éven keresztül részletesen felmértem az akkori tenyészeteket, s így alapos megfontolás után szereztem be kennelalapító állataimat. Ebben az időben a fajtánál az egységesedés volt szinte minden téren a jellemző irány, nem úgy, mint az elmúlt öt évben, amikor újra nagyfokú szórtság tapasztalható az egyedek közt, úgy méretben, mint típusban, fejformában és szőrzetben. A híres mudis, Fényes igazgató úr által hajdanán leírt hamvas és cifra színek is elfogadottak többek közt. Ez utóbbit ma már inkább fekete merle-nek nevezik kutyás berkekben. Ha a cifrához hasonló, de barna alapú a szőrköntös, akkor barna cifrának, illetve barna merle-nek nevezzük. A foltos mudik nagyon ritkák. Az ilyen egyedek tenyésztésbe nem vonhatók, viszont éppolyan jó munkakutyának, mint kedvencnek.

A mudi sokáig még saját hazájában is „felfedezetlen”, mellőzött fajta volt, de ez talán még hasznára is vált: részben ennek köszönhető, hogy megőrizte eredeti jó tulajdonságait. Napjainkban viszont a divatossá vált kutyás sportok kedveznek az értelmes, mozgékony magyar juhászkutya elterjedésének. Balázs Zsófia, a Szürkevillám kennel tulajdonosa a mudi jelenlegi helyzetéről beszél.

Igazolatlan származás

– Az igazsághoz tartozik, hogy a legtöbb helyen nem a teljes almot törzskönyvezik, emiatt bizony csalóka kép alakulhat ki a mudiállomány minőségéről, mivel a hibákat sok tenyésztő így nem osztja meg a többivel. Ismeretségi körömben van egy feltűnően jó szuka, melynek tíz kölyke közül mindössze kettőt törzskönyveztek. Ahhoz, hogy egy kutyáról eldönthesük, hogy genetikailag milyen tulajdonságú, véleményem szerint legbiztosabb az, ha három különböző vérvonalú kannel, illetve szukával párosítjuk, s az eredményeket ezután részletesen elemezzük. A jól sikerült párosítást mindig érdemes megismételni.

Napjaink mudiállományának ősei kilencven százalékban arra az öt-hat

kutyára vezethetők vissza, melyeket a törzskönyvezés bevezetésekor típusosnak tekintettek, és hivatalosan elismertek. Ebben az időben pumiból áttörzskönyvezett mudik is bekerültek a tenyésztésbe – korunk állományának ősei közt ezek is szerepelnek. Jelenlegi problémánk abból adódik, hogy különösen ha vidéken születik egy alom, annak csak egy részét törzskönyvezik, a többit pedig törzskönyv nélkül adják el, legtöbbször juhászoknak. Később viszont ezek, illetve ezek leszármazottai B-törzskönyvezettként bekerülhetnek a tenyésztésbe, ami egyfajta rejtett beltenyésztést, így genetikai hanyatlást okozhat. Ezért egyes tenyésztők még most is szájhagyomány útján adják tovább a származást. Pedig ha korunkban a DNS-analízis adta lehetőséget megfelelően használnánk, akkor nem lenne erre szükség. Ezt úgy képzelem el, hogy B-törzskönyvezés esetén közhiteles módon mintát kellene venni DNS-vizsgálat céljából az állattól, de ezt megelőzően az egyedi jelölését is korrekt módon meg kellene tenni. Így nem volna lehetőség visszaélésekre, tévedésekre. A törzskönyvezési anomáliákra visszatérve: még mindig előfordul olyan eset, hogy a született kölyköt nem a valódi megjelenési színre törzskönyvezik.

Feketén-fehéren

– A mudi genetikája sok izgalmas kérdést rejt. Tudásomat nemcsak a szakirodalom tanulmányozásával, hanem saját tapasztalataim alapján is bőségesen gyarapítom. Erre jó pél-

da, hogy egy fekete szuka és egy B-törzskönyves fehér kan párosításából a közelmúltban egy merle, egy fehér és egy fakó kölyök született, ami akkori tudásom szerint lehetetlen volt. Ekkor többen alaptalanul meggyanúsítottak. Kétkedtek abban, hogy a fent említett kan fedezte a szukát, de szerencsére mára már tudjuk, hogy a színek öröklődésmenete sokkal összetettebb és bonyolultabb, mint azelőtt képzeltük. Az ilyen ritka esetekben is nagy haszna van a DNS-vizsgálatoknak, hiszen így fehéren-feketén be lehet bizonyítani az igazságot.

A mudi szőrzetének napjainkban háromféle jellegzetes típusát különböztetjük meg:

- A rövidebb szőrnek a juhászok veszik legjobban hasznát – bogáncs nemigen akad bele. Általában 5-7 centiméter hosszú, és durvább tapintású.

- Egy másik csoportba tartoznak azok, melyeknek szőrzete 1-2 centiméterrel hosszabb, lágyabb az előzőnél. A legtöbb, ma tetszetősnek tartott egyed ebbe a csoportba tartozik.
- Az utolsó csoportba a kívánatosnál hosszabb, nagyon gyapjas aljszőrrel rendelkező kutyákat soroljuk, ami különösen a téli bundánál jelenik meg. Ezek az egyedek már igen csak a skót juhászkutyára emlékeztetnek, s ez az irányzat a fajta szempontjából sem kívánatos.

A jó mudiszőr félhosszú, a pofán és a láb elülső részén sima, a füleken tin-

ces. A törzsön hullámos, „vízhatlan”. A mudik a vizet különösen szeretik, így szívesen ugrálnak bele például a patakokba, s amikor háromszor, négyszer megteszik ezt egymás után, még mindig csak a szőrzet külső felszíne vizes: bőrük teljesen száraz, mert az aljszőrzetben keletkező apró légbuborékok egyfajta köntösként taszítják a vizet. A mudi e tulajdonságára is vezethető vissza, hogy esőben is szívesen szaladgál.

Farokkal vagy farok nélkül?

– A fajta jövője szempontjából az lenne a kívánatos, hogy az eredeti fejtí-

pus, mely a hajdani fajtaleírásban is szerepelt, mind jobban rögzüljön, s az árnyokat ne változtassuk meg. Sajnos ma sok mudinak megnyúlt, németjuhászhoz hasonló arcorri része van. A fülek tengelyeinek nem szabad párhuzamosnak lenniük,

hanem kicsit kifelé kell mutatniuk. De mivel a színre sokan túl nagy hangsúlyt fektettek, nem törődtek a füllel, így ismét a németjuhászhoz való hasonlóság mutatkozik, tehát a fülek gyakran párhuzamosak. Lényegében azt kell mondanom, hogy a fejforma a legjellemzőbb egy fajtánál – ezután jön minden más. Ez alól a mudi sem kivétel. Az orrtükrök és a karmok pigmentációja ideális esetben az alapszínnek megfelelő, de a fehéren és a fakónál fekete. A legtöbb példány meg is felel ennek a követelménynek, viszont több egyed fogazatával

gond van. A közepesen erős, teljes fogazat kialakításáért még a tenyésztőknek van mit tenniük.

A mudi farkatlanságát olyan mutációnak tartom, melynek nincs helye a tenyésztésben. Véleményem szerint a kutya kommunikációja szempontjából elengedhetetlen, hogy farkával is kifejezhesse érzelmeit. Nem is olyan régen még előfordult, hogy kurtították a farkat, de napjainkban ez állatvédelmi okok miatt sem elfogadható – a farkatlan, illetve a kurtított farkú állatok közt nagyobb számban fordulnak elő labilis idegrendszerű egyedek.

Pályán, munkában, családban

– Ám sokszor nem a farokkurtítás okozza a problémát, hanem hogy többen a küllemi tenyésztésre fektetnek nagy hangsúlyt, a belső tulajdonságokat pedig elhanyagolják. Ez utóbbi pedig mindennél fontosabb, hiszen a legtöbben munkakutyának, illetve társnak választják e fajta képviselőit. Hogy milyen intelligensek ezek az állatok, arra jellemző, hogy míg kicsik voltak a lányaim, nyugodtan rábízhattam őket két mudimra, melyek gyengéden őrizték őket, úgy, hogy a gyerekek akár egy-egy nagyobb parkban is együtt maradtak: a két kutya körülöttük sündörgött, és vigyázta őket. (Természetesen én is mindig figyeltem rájuk.)

A mudi állománya hazánkban lassan, de folyamatosan gyarapodik, külföldön pedig a skandináv országokban van komoly állománya, de az Amerikai Egyesült Államokban és Kanadában is egyre többen tartják. A fajta egyre növekvő népszerűsége azzal magyarázható, hogy a munkában éppúgy megállja a helyét, mint a divatos sportokban, így például az agility-ben vagy a dog dancing-ben. Ez a rendkívül intelligens kutya sokak számára még felfedezésre vár, a benne rejlő lehetőségeket még távolról sem használtuk ki teljesen. Így például katasztrófa-kutyának is kiváló, hiszen kis mérete, kitűnő testfelépítése és munkabírása alkalmassá teszi erre is.

Lejegyezte:
Dr. Tóth
Zsigmond

Balatonparti „MOSZIS”-PARTY

Moszkvai őrkutyások
szakmai
találkozója

Munkám során időről időre különböző embereket van szerencsém megismerni. Azt mondhatom, hogy a velük való beszélgetések mindegyike nyújt valamilyen érdekes, izgalmas vagy maradandó emléket, melyekre mindig szívesen gondolok vissza. Szívet melengető öröm azonban számomra, ha a közös munkát követően az ismeretségből jó kapcsolat, esetleg barátság szökken szárba. A Bozsoki Harci kennel tulajdonosaival, Kasza Józseffel és feleségével, Marikával pontosan ilyen baráti viszonyt sikerült kialakítanunk, melynek köszönhetően – noha nem rendelkezem moszkvai őrkutyával – kedves meghívást kaptam tőlük az általuk szervezett Moszkvai őrkutyás Találkozóra.

A találkozónak helyt adó siófoki Tóth Lovascentrum bejáratánál József szívéllyes mosollyal fogadott, és segített a parkolóhely megtalálásában. Az autót megvadult kakaduként végigüvöltő fiam hangjától csengő füllel, némileg felzaklatva szálltam ki a gépjárműből. A csodálatos zöld pázsit, finom széna- és lóillat, a családias hangulat azonban percről percre simította ki az arcomon és idegeimen keletkezett ráncokat.

Az „előadóterem” zöld gyepszőnyegén laza rendben felállított kerti ülőalkalmatosságokon már nagyjából elhelyezkedett a hallgatóság. Kutyás találkozó lévén, természetesen a négylábúak sem maradtak el: 121 vendég mellett 28 vörös-fehér bundás „moszi” is a hallgatóságot gyarapította. Örömdetes volt látni, hogy miként a gazdák, úgy a kutyák között is szinte valamennyi korosztály képviseltette magát. Voltak buflák, pelyhes szőrű növendékek, játékosan idétlenkedő kamaszok, elegáns szukák és impozáns megjelenésű, hatalmas kanok.

Mutasd a kutyádat, megmondom, ki vagy

Számomra mindig izgalmas tanulmányt jelent annak megfigyelése, hogy egy-egy fajtát általában kik, milyen emberek preferálnak. Persze az ilyen észrevételek magukban hordozzák az általánosítás veszélyét, ugyanakkor általában sok tanulsággal is szolgálnak. Az is kétségtelen, hogy ennyi emberből ta-

lán nem lehet messzemenő következtetéseket levonni, de nekem az ott megjelentekről mégis egységesen az volt a benyomásom, hogy a moszkvai őrkutyát tartó gazdák általában kulturált, nyitott emberek. Szemléltetést oldottan, fesztelenül tudnak egymás között viselkedni, hisz alapvetően közös nevezőn vannak, ez pedig a moszkvai őrkutyát. Ezt mintha a kutyák is tudták vagy tükrözték volna. Noha alapvetően magabiztos, domináns fajtáról beszélünk, én személy szerint egyszer sem voltam tanúja bármilyen összetűzésnek, csetepaténak a kutyák között. A négylábúak, akárcsak az emberek, kifogástalan kulturáltsággal viselkedtek. Ez részben a gazdák felelősségteljes hozzáállásának, részben pedig az átgondolt rendezésnek is köszönhető volt, hiszen mindenki számára elég hely állt rendelkezésre ahhoz, hogy kényelmesen elkerülje a kutyája és mások számára problémás helyzeteket.

De ne kalandozzunk el ennyire, inkább térjünk vissza a találkozóhoz! A meghirdetett kezdési időpontra a vendégek várakozásteljesen elfoglalták helyüket. Marika rövid köszöntőben üdvözölte az egybegyűlt tulajdonosokat, a meghívott előadókat és a fajta kedvelőit, valamint köszönetét fejezte ki a rendezvény helyszínéül szolgáló terület tulajdonosának, Tóth Lajosnak, aki – az időközben fellépő finanszírozási nehézségek miatt – ingyen bocsátotta rendelkezésre a Lovascentrum hat hektáros területét, emellett díjmentes lovaglási lehetőséget is biztosított a gyermekek

számára. Ezt követően Böhm András országgyűlési képviselő, civilben moszkvai őrkutya-tulajdonos megtartotta rövid megnyitóbeszédét, majd átadta a szót az első előadónak, Dr. Kocs Mihálynak.

Előadók szépen sorban

Dr. Kocs Mihály előadása rögtön magasra tette a léceket, ugyanis szakmailag igen tartalmas, ugyanakkor a laikusok számára is rendkívül érdekes volt. A kisállatspecialista klinikus szakállatorvos szakterülete a mozgásszervi problémák megelőzése és kezelése. Témája: „Az óriáskutyák felnevelési szempontjai a harmonikus mozgás vonatkozásában”, vagyis örökzöld problémát, a hatalmas testű fajták – mint amilyen a moszkvai őrkutya – vázizomrendszerének optimális kifejlődését elősegítő, helyes táplálást boncolgatta. Bevalom, az első 20 perc kissé zavarbaejtőnek tűnt, mivel a hallgatóság alig győzte kapkodni a fejét a felreppenő „proteoglikán mátrix”, vagy „kalcium hydroxiapatit” kifejezések hallatán, de szerencsére Dr. Kocs hamar közérthető nyelvre váltott, és számos fontos ismerettel, továbbá a gyakorlatban kiválóan használható tanáccsal szolgált. A fő hangsúlyt a problémák megelőzésére, azaz a fiatalok felnevelésére helyezte. Véleménye szerint óriás testű fajtáknál kiemelten fontos, hogy a növekedést folyamatosan kontrolláljuk, és szükség esetén változtassunk a tápláláson. Ennek során állandóan ügyelni kell arra, hogy a kölyök az életkorának megfelelő ütemben, azt semmiképpen sem maghaladó gyorsasággal fejlődjön. Nagyon fontosnak tartja továbbá, hogy ezt a gazdák idejében felismerjék. A vázizomzat fejlődését érintő rendellenességek a következők: fekvésből nehézkes felállás, mellső végtagok és a könyök kifordulása, hátsó végtagokon kialakuló tehénállás, a far megemelkedése, valamint a széteső mozgás.

Ennek kiküszöbölésére feltétlenül olyan táplálék-kiegészítőt javasolt, mely a leghatékonyabban beépülő formában tartalmazza a növendék állatok vázrendszere számára nélkülözhetetlen építőelemeket. A mozgásszervi gondok mellett röviden kiért még a nagytetű fajtákat érintő leggyakoribb problémákra: a szív- és veseelégtelenségekre, továbbá a gyomorcsavarodásra, melyeknek esélye megítélés szerint helyes takarmányozással szintén elkerülhető. Előadása szemel láthatóan „megmozgatta” a hallgatóságot, és többen is éltek a kérdésés jogával. Második előadóként Dr. Színák János állatorvos, kynológus, több ismert kutyás szakkönyv szerzője következett, „Tenyésztés és genetika” címmel. A témát gyakorlati oldalról megközelítve, sok olyan információt osztott meg a hallgatósággal, mely mindenképpen gyarapította az „átlagos” kutyatulajdonos ismereteit. Mindemellett méltatta az orosz tenyésztők bátorságát, hogy mertek belenyúlani már meglévő fajtákba, aminek eredményeképpen a moszkvai őrkutya megszülethetett. Ugyanakkor felhívta a figyelmet arra, hogy bár az eredeti tenyésztési célok hajdanán jók voltak, és általuk sikerült egy nagyszerű munkakutyát létrehozni, sem itthon, sem külföldön nem találkozott érdemben gyakorlati alkalmazásával.

Ezután Füzesy János, a fajta magyarországi honosítója mesélt a fajtával való megismerkedéséről, tenyésztői munkájáról, valamint röviden, de átfogóan beszélt a moszkvai őrkutya hazai történetéről. Füzesy urat László István és Vinnai András nemzetközi küllembírók követték, akik küllembírói szemmel foglalták össze a fajtáról gyűjtött tapasztalataikat. Észrevételeik, javaslataik kifejezetten építő jellegűek voltak, és éppúgy szóltak a szükséges bírói felfogásról, mint a tenyésztők felelősségéről. Ezek közül kiemelést érdemel az a vélemény (és ez szerintem nemcsak a moszkvai őrkutyára vonatkoztatható), miszerint egységes bírói szemléletet kell kialakítani a fajta megítélésével kapcsolatban, melynek középpontjában elsősorban a használati értéket megtartó és elősegítő küllemnek és felépítésnek kell dominálnia, nem pedig fordítva. Ennek kapcsán felhívták a tenyésztők figyelmét arra, hogy foko-

zott figyelmet érdemel a végtagok felépítése és állása, mivel ez jelentős mozgásbeli problémákat eredményez, ami természetesen a használhatóság rovására megy. Meglátásuk szerint ezen a ponton bizony mutatkoznak gondok a moszkvai őrkutyáknál.

Folytatás az ebéd után

Természetesen nem lett volna teljes a nap, ha nem esik szó a moszkvai őrkutya – mint munkakutya – kiképzéséről. E számomra igen izgalmas és érdekesítő témában két előadó is érkezett. Rájuk ebéd után került sor. Házigazdánk ugyanis a feszes tempójú előadások levezetőjeként mennyei marhalábszár-pörkölttel leptek meg bennünket. Még egyik-másik négy lábú vendégnek is jutott egy-egy kiadós adag a fenséges ételből.

Az ebéd után elsőként Papp György nemzetközi munkabíró, munkabíróvizsgabiztos, számos hazai és nemzetközi munkaverseny vezető bírója beszélt a moszkvai őrkutyáról alkotott benyomásairól. Elmondása szerint – noha maga nem moszi-tulajdonos – vezetése alatt két növendék kutya is tanult, akikkel nagyon kedvezőek a tapasztalatai. Csak zárójelben jegyzem meg, hogy szakmai felkészültségén túl nagyon szimpatikus volt Papp úr hozzáállása, amiből kiderült, hogy teljesítményorientált munkabíróként sem „fajtasovoniszta”, hanem elismeri a jó képességű fajtákat és egyedeket, még ha nem az általában e területen preferált „favoritfajták” közül kerülnek is ki. Papp György méltatta a moszkvai őrkutya kiváló motiválhatóságát, nagyszerű vezethetőségét és kapcsolattartó képességét, valamint intelligenciáját,

mint kiváló munkakutya-adottságokat. Külön hangsúlyozta a nevelés és kiképzés szükségességét, elsősorban az engedelmesség és kézmentarthatóság szempontjából, ami egy ekkora méretű és fizikai erejű fajta tartásának elengedhetetlen feltétele. Saját kedvenc fajtája, a német juhászkutya példáját említve, óva intette a moszkvai őrkutyásokat – elsősorban tenyésztőket – az állomány túlzott heterogenitásának kialakulásától, mely idővel mindenképpen a használhatóság rovására megy, rosszabb esetben kettéválik (küllem és munka irányba) a fajta.

Ezt követően a szót Dudás Gábor, gyakorlott kutyakiképző és segéd vette át, aki emellett kiemelkedő sikereket ért el saját moszkvai őrkutyájával, Igorral. Gábor közvetlen stílusú, saját személyes tapasztalataival tűzdelt előadásában kiemelte a fajta egyik legnagyobb

előnyét: nyugodt, kezelhető természet, mely a megfelelő ingerre pillanatok alatt képes váltani, majd annak elmúltával ismét visszaváltani. Magyarra lefordítva: a kiegyensúlyozott és engedelmességre nevelt moszi abszolút megbízható, kézmentartható kutya, aki ok nélkül sosem támad, de szükség esetén gyors és kemény testőr. Ugyanakkor agresszivitását fokozni kifejezetten veszélyes és tilos. Azt is tudomásul kell venni, hogy más fajtákhoz viszonyítva lassan érő típus, ezért tanítása, kiképzése során csak korának, érettségének megfelelő ütemben szabad vele haladni.

Ezt követően György és Gábor felhívta a hallgatóság figyelmét, hogy aki úgy gondolja, annak szívesen mutatnak gyakorlati fogásokat is az érdeklődők számára. Én nagyon kíváncsi voltam, mert sajnos keserű tapasztalatom,

hogy a legtöbb ember – tisztelet a kivételnek – főleg külső jegyek alapján választ fajtát magának. Sokszor még a legalapvetőbb nevelési tudnivalókról sincs fogalmuk, nem beszélve egy munkakutya helyes tartásáról, képzéséről. Ami azonban a legnagyobb baj, hogy többségüket mindez nem is érdekli. Itt szerencsére más volt a helyzet. A hallgatóság – kutyával vagy anélkül – szinte egy emberként vonult át a „kiképzésre” kijelölt területre, és alkotott kört a kiképzők köré, akik nagy gyakorlattal, alapos elméleti magyarázattal kiegészítve mutattak néhány alapvető trükköt, és válaszoltak a felmerülő kérdésekre.

Napvégi számvetés

Összességében nagyon kellemes napot töltöttünk családommal a moszkvaisok között. Bár mint megtudtam, József és Marika azon célja, hogy a találkozó nyilvános fórumot is biztosítson a fajta kedvelőinek és nem utolsósorban tenyésztőinek véleménynyilvánítására, elképzeléseik vázolására a moszkvai örkutya jelenével és jövőjével kapcsolatban – több meghívott tenyésztő távolmaradása miatt – most nem sikerült, azt gondolom, hogy a találkozó mégis elérte célját. Csodálatos helyszínen, szakmailag átfogó előadásokkal (egészség, tenyésztés, küllem, munka), szívélyes vendéglátással jól szervezett, kellemes és hasznos eseményül szolgált, mely összehozta a fajta kedvelőit egy napra. Már önmagában ezért is köszönetet illeti a Kasza házaspárt, akik hosszú évek óta szívvel-lélekkel dolgoznak a moszkvai örkutyaért.

A résztvevők számából, a rendezvény sikeréből, valamint a pozitív visszajelzésekkel ítélve a moszkvai örkutya szerelmeseiben megvan az igény arra, hogy ismét megeléjék azt a kollektív örömet, melyet a közös kutyázás képes nyújtani. Őszintén remélem, hogy a kutyás társadalmat megosztó ellentéteket félretéve egyre többen ismerik fel ezt, hiszen az ilyen és ehhez hasonló, alulról szerveződő események jelenthetik az első lépést azon az úton, mely segíthet visszaállítani és emelni a kutyatartás és -tenyésztés kulturáltságának színvonalát.

Balaskó Norbert

A német juhászkutyák FAJTAMENTÉSE

Milyen rövid, ugyanakkor milyen hosszú is tud lenni két hónap! Ennyi idő alatt lapzártáig huszonhárom német juhászkutya köszönheti annak az életét, hogy megalakult a fajtamentés. A fajtamentők azonban leginkább az örökbeadott kutyáikra a legbüszkébbek, hiszen tizenöt már gazdához került, és ez az arány napról napra egyre csak nő.

Ezek a német juhászkutyák összetörve, viselkedés és magatartásproblémákkal kerültek ki a gyepmesteri telepekről, nagyon kevés azoknak a száma, akik nagyobb trauma nélkül vésztették át az itt eltöltött heteket... A fajtamentés azonban nem csak az összetételében különbözik más alapítványoktól, hanem abban is, hogy a kutyáik a Cerberos KutyaKiképző Iskolának, és a vezetőjüknek, Joó Istvának köszönhetően egy olyan rehabilitációs képzésen esnek át, aminek köszönhetően már mentálisan is egészséges kutyákként kerülnek gazdikhoz.

Így történt, hogy a hajdanán agresszívnek kikiáltott, és emiatt altatásra ítélt Kevin nevű kutyájuk immár teljesen szocializálva térhetett új otthonába, ám Rooster, az egyik vidéki gyepmesteri telep kapujához kikötött kutya úgy döntött a rehabilitációs képzés után, hogy nem megy el innen. Bár az országos, nagy példányszámú lapokban történt megjelenése miatt sokan örökre fogadták volna őt, Rooster lapzártáig valamennyi gazdi jelöltet szó szerint elmorgott maga mellől. Miután a jelöltek elmentek, Rooster mintha mi sem történt volna, a világ legbübösőbb ebeként kommunikált újra mindenkiel... Rooster meggyőzése úgy tűnik, hosszabb időt vesz majd igénybe, ám addig is ismerkedjenek meg önök is a fajtamentés két védencével, Ramszesszel és Szendivel!

Móric – Ramszesz

Úgy tűnt, hogy ez a csodaszép, hatalmas termetű német juhászkutya is egy vidéki gyepmesteri telepen fejezi be az életét. A telep nyilvántartása szerint a gazdája adta le őt, így az érvényben lévő szabályok szerint Móric azonnal altatható lett volna... A fajtamentés az utolsó pillanatban hozta ki őt. Mint a legtöbb német juhászkutya, így Móric is élő roncsként, csont és bőrként került a fajtamentéshez, ráadásul testét fájdalmas, égő bolha allergia foltok borították. Móric mindenestre lelkiileg egészségesen került ki a pusztulás torkából, és kedvességével pillanatok alatt mindenkit levett a lábáról. Lakihegyi panziókba érve azonban a fajtamentők jobb keze, Izsáki Ági a füle gondozásakor egyből észrevette az ott megbúvó tetoválási számot. Bár a kutya a gazdája által leadott ebként szerepelt a gyepmesteri telep nyilvántartásában, a fajtamentők szerencsére úgy gondolták, a tetoválási szám alapján mégis megkeresik

Kutya ÉS HÍREI

mosolygott vele a már halottnak hitt kutyájának a képe!

A történet azonban mégsem zárult happy enddel. Ramszeszért nem rohant a gazdája...Csak telefonon mondta el másnap a fajtamentőknek, hogy életkörülményei megváltoztak, és ezért már nem tudja magához venni Ramszeszt...Hogy a kutya sorsa

a legnagyobb jó szándék ellenére sem tudnak a számára biztosítani. Szendi első útja az állatorvoshoz vezetett, ahol kiderült, magas láza van. Valószínűleg babéziás...Hogy sikerült-e az életét megmenteni, fizikailag, lelkileg helyre hozni, azt a következő számunkból tudhatják meg.

A német juhászkutya fajtamentők köszönetet mondanak Dr Nándorfi Zoltánnak és a Trovet Kisállatklinika KFT-nek, a Fressnapf-nak, a Dr. Juhász Tamás Kisállat Kórháznak, az Eukanubának, a Cerberos Kutyaiképző Iskolának, valamint a Happy Dog-nak hogy támogatásukkal lehetővé tették a fajtamentés működését.

Ha ön is szívesen támogatná a német juhászkutyák mentését, ha ön is szeretne hozzájárulni egy gyepmesteri telepen halálra ítélt kutya kiszabadításához, akkor ezt az alapítvány bejegyzéséig a következő számlaszámon teheti meg:

KÖBÁNYAI HAPPY DOG KKI KHT
BUDAPEST BANK

10103881-57009000-02000001

A fajtamentéssel a kapcsolatot a www.nemetjuhaszkutyamentes.eu honlapon keresztül veheti fel.

a gazdáját. Hátha nem is ő adta le a kutyáját! A legtöbb tetoválási számból kiinduló kísérlet zátonyra fut, mivel a tulajdonosok nem vezetik át az ebtenyésztő szervezeteknél a nevükre a nyilvántartást. Ám most először szerencsénk volt! A tenyésztő, Harangozó Csongor oly precízen nyomon követte, hogy hová kerültek az eladott kutyái, hogy nem egészen két perc múlva kiderült, kinek adta el hat évvel ezelőtt Mórict. Mivel a tulajdonos nem vette fel a telefont, a tenyésztő felesége autóból ült, és meg sem állt addig a vidéki kisvárosig, ahol a kutya vevője lakott. Ettől kezdve felgyorsultak az események. Kiderült, hogy az illető egy barátja beteg kisfiának vette a kutyát. Egy gyors telefon: és a vonal másik végén immár Mórict gazdája beszélt! Kiderült, a kutya 13 hónappal ezelőtt tűnt el köbányai otthonukból. Égre - földre keresték, de Ramszesz (mert hogy ez az igazi neve) nem került elő, hanem néhány héttel később az otthonától több száz kilométerre lévő gyepmesteri telepen bukkant föl. A gazdi sírt örömeiben, amikor a fajtamentők telefonon elnavigálták a honlapjukra, ahol egyszer csak szembe

végre jóra fordult-e, az csak lapzártá után fog kiderülni. Egy budai házba várják, és ha a hely megfelelőnek látszik a kutya számára, Ramszesz több mint egy évvel az elveszése után újra elmondhatja magáról: gazdira talált!

Szendi

Ha egy kutya beszélni tudna, a fiatal német juhász szuka mesélhetné a legborzalmasabb történetet az emberekről, az egész világról. Szendit öt másik társával, köztük a saját kölykével együtt gyűjtötték be egy szeméttelen. A kutyák az Illatos úti Állategészségügyi Telepre kerültek. Bár az itt dolgozók láttak már jó néhány borzalmas állapotban lévő kutyát, de Szendi látványa még őket is megrendítette. A rettegő szukát azonban mégis az viselte meg a leginkább, amikor a vele egy kennelben lévő kölykét örökbe fogadták, és ő ott maradt egyedül...Bár a német juhászkutya fajtamentők folyamatos teltházzal üzemelnek, Szendit mégis átvették, hiszen egyértelmű volt: a kutya élete múlhat a gyors, szakszerű orvosi segítségen. Olyanon, amilyent a telepen

EBTENYÉSZTŐ Szervezetek

Nyilvántartási szám	Tenyésző szervezet neve	Tenyésző szervezet címe	FVM teny. szerv. határozat száma, kelte	Fajta
EB 005	Akita-Északi Kuttyák és Spicc Tenyésztők Egyesülete	2071 Páty, Várhegyi út 14. Szabó Vera, 30-501-1182	54605/1 2000.06.09. 2004. 03. 11. 12605;	1.) akita, nagy japán, basejini 2.) shiba-inu; chow-chow
EB 014	Amerikai-Canadai Fehér Juháskutya Magyarországi Egyesülete	1239 Budapest, Millennium u. 8. Farkas Róbertné Aranka, 1-287-2802	55917/1 2000.08.23	amerikai-canadai fehér juháskutya (sima, félhosszú és sima hosszúszerű változat)
EB 030	Angol Vizsla Barátok Magyarországi Egyesülete	1153 Budapest, Szerencs u. 9. Bisztrovics Ildikó, 20-951-2100	54598/1 2000.09.18.	angol szetter, gordon szetter, ír szetter, vörös fehér ír szetter
EB 008	Berni Pásztor Klub Magyarország	2234 Maglód, Sugár u. 126. Urbán Miklós	55918/1 2000.08.22. Gyarmati Márta 29-325-535	berni pásztor
EB 007	Bull-típusú Terrierek Magyarországi Klubja	6728 Szeged, Alkotmány u. 88. Kocsis Miklós, 62-329-958	54597/2 2000.07.07.	amerikai staffordshire, boston terrier, staffordshire bullterrier, angol bullterrier, miniatűr bullterrier
EB 046	Cesky, Dandie Dinmont, Sealyham és Skót Terrier Egyesület	2234 Maglód, Adv Endre u. 114. Dobolyi László	12343; 2004. 02. 09.	cesky terrier; dandie dinmont terrier; sealyham terrier; skót terrier
EB 042	Első Magyarországi Bullmasztiff Klub	2030 Érd Törökbalinti út 32. Juhász László	55940/2 2000.09.29.	bullmasztiff
EB 050	Fényes Mudi Klub	6086. Szalkszentmárton, Dankó u. 1. Balázs Zsófia	25944; 2003. 10. 01.	mudi
EB 040	Golden Retriever Kör	2030 Érd, Bokor u. 28. dr. Pórfy Tünde, 23-372-293	54603/1 2000.09.29. 2004. 03. 08. 12586;	1.) golden retriever 2.) chesapeake bay retriever; nova scotia duck tolling retriever; clumber spanie; angol cocker spániel; amerikai cocker spániel; angol springer spániel; welsh springer spániel; ír vízi spániel
EB 015	Hungária Angol Bulldog Klub	2375 Tatárszentgyörgy, Zöldes u. 2. Juhász Málai Edit, 29-319-271	55922/1 2000.08.23.	angol bulldog
EB 031	Hungária Bassett Hound Klub	1196 Budapest, Nádasdy u. 110. Juhász Katalin, 1-347-0105	54611/2 2000.09.18.	basset hound
EB 023	Hungária Bobtail Klub Egyesület	2049 Diósd, Gyár u. 9. Lednickzy László, 30-940-7309	55924/1 2000.09.05.	bobtail
EB 027	Hungária Cane Corso Club	2040 Budaörs, Szabadság u. 296. Bagi Csaba, 23-420-875; 70-299-8253	55929/1 2000.09.15	cane corso
EB 019	Hungária Dog Tenyésztő Egyesület	2225 Üllő, Stöckl tanya Nagy Tibor, 06/30-633-6329	55930/1 2000.08.29.	német dog
EB 011	Hungária Husky Klub Husky Tenyésztők Egyesülete	1117 Budapest, Hunyadi J. u. 3. Monostori Lajos, 30-944-0996	55928/1 2000.08.22.	szibériai husky
EB 033	Hungaria Komondor Klub	2364 Ócsa, Kiss János u. 44. Urdvardiné Lukács Ilona, 29-380-224	54616/2 2000.09.18.	komondor
EB 049	Hungária Kuvasz Klub	1027 Budapest, Margit krt. 40.	12160; 2004. 01. 16.	kuvasz
EB 024	Hungária Puli Klub	2234 Maglód, Sugár u. 52. Szabóné Iványi Katalin, 29-326-954	55925/1 2000.09.05.	puli
EB 026	Hungária Schnauzer Pinscher Klub	1303 Budapest, Lajtha u. 10-14. fsz. 10. Vadócz Éva	55920/1 2000.09.15.	schnauzer (óriás-)

EB 010	Hungária Uszkártenyésztők és Tulajdonosok Egyesülete	1044 Budapest, Nagyszombati u. 23. Berta Tamásné, 1-233-2355	55927/1	2000.08.22.	uszkár
EB 009	Hunnia Chihuahua Klub	2241 Süllyáp, Sándor szállás 8. Mikó Zsuzsa, 1-402-1248	55923/1	2000.08.22.	chihuahua rövid és hosszúszerű változata
EB 002	Hunnia Szentbernátthegyi Klub	1196 Budapest, Nádasdy u. 110. Kozma Károly, 1-3470105	54610/1	2000.05.18.	szentbernátthegyi
EB 016	Karakán Klub	2220 Vecsés, Erkel F. u. 11. Hargitai Gábor, 30-313-4603	55932/1	2000.08.23.	délorszi juhászkutya, kaukázusi juhászkutya, középázsiai juhászkutya, moszkvai őrkutya, orosz fekete terrier
EB 034	Kopó Klub	1221 Budapest, Magyar u. 8. dr. Pallós Andrea, 06-20-952-0360	55783/1	2000.09.18.	erdélyi kopó, beagle, basset griffon
EB 035	Magyar Agarász Egyesület	2030 Érd, Gépész u. 70. Miklós Levente	55784/1	2000.09.18.	angolarár, wippet, skót szarvasagár, arabagár, oroszagár, kis olaszagár, afgánagár, fáraó kutya, perzsaagár, spany olagár, tuaregagár, lengyelagár, cirneco dell'etna, podenco ibicenco
EB 029	Magyar Dobermann Tenyésztők Egyesülete	1223 Budapest, Lidia u. 12. Arnothy Attila, 30-498-1825	55937/1	2000.09.15.	dobermann
EB 018	Magyar Ebtenyésztők és Ebtartók Dél-Magyarországi Egyesülete	6523 Dunafalva, Tavasz u. 2. Hunkár András, 69-332-107	55941/1	2000.08.24.	fila brasileiro
EB 047	Magyar Foxterrier Egyesület	1122 Budapest, Alma u. 13. Petik Zsuzsanna	26043; 12334;	2003. 10. 20. 2004. 02. 09.	1.) foxterrier; 2.) lakeland terrier; welsh terrier; Parson Russel terrier; ir terrier
EB 017	Magyar Ír Farkas Országos Egyesülete	2085 Pilisvörösvár, Csokonai u. 17. Palotás Péter 20-429-3743	55938/1	2000.08.24.	ír farkasagár
EB 051	Magyar Kutya Tenyésztő Egyesület	2071 Páty Pf. 79. Farkasháziné Folkmann Zsuzsanna, 23/344-587	14145/2004	2004. 10. 21.	bearded collie, border collie, collie (skót juhászkutya) hosszúszerű, collie (skót juhászkutya) rövidszerű, sheltie, wels corgi cardigan, wels corgi pembroke, katalán pásztorkutya, ausztrál pásztorkutya, finn spic (Suomenpystykorva), norvég elkhound szürke, norvég elkhound fekete, karéliei medvevadász kutya, norsk lundehund, volpino italiano, kai, eurázsiai, japán spic, kishu, shikkoku, kánaán kutya, perui meztelen kutya, portugál kopó, ibizai kopó, thai ridgeback dog, angol véreb, français blanc et noir, français blanc et orange, français tricolore, grand gascon saintongeais, grand giffon vendéen, iztriai rövidszerű kopó, iztriai hosszúszerű kopó, jugoszláv háromszínű kopó, lengyel kopó, spanyol kopó, olasz kopó rövidszerű, olasz kopó szálcasszerű, szlovák kopó, Stíriai drótszerű magashegyi kopó, tirol kopó, grand basset griffon vendéen, petit basset griffon vendéen, olasz vizsla, olasz griffon, pudel pointer, epagneul breton, csesky fousek, mexikói kopasz kutya, cirneco dell'etna, ausztrál kelpie, belga juhászkutya (groenendael, laekenois, malinois, tervueren), berger de beauce, briard, horváth juhászkutya, lengyelalföldi juhászkutya, pireneusi juhászkutya hosszúszerű, pireneusi juhászkutya rövidszerű, szlovák csuvas, flandriai bouvier, argentin dog, bordeaux-i dog, masztiff angol, lendseer, nápolyi masztiff, sarplaninac, tibet masztiff, pireneusi masztiff, újfunlandi, nagy svájci pásztorkutya, airdale terrier, bedlington terrier, border terrier, fox terrier drótszerű, fox terrier simaszerű, német jagdterrier, japán terrier, kerry blue terrier, manchester terrier, hokkaidó, dalmata, rhodesian ridgeback, bolognese, bichon havanais, bichon frise, máltai selyemkutya, coton de tulear, kis oroszánkutya – löwchen, brüsszeli griffon, brabanti griffon, kínai meztelen kutya, lhasa apso, shih tzu, tibet spániel, tibet terrier, cavalier king charles spániel, pekingi palotakutya, japán chin, papillon, boston terrier, francia bulldog, mops, amerikai bulldog

Nyilvántar- tási szám	Tenyésztő szervezet neve	Tenyésztő szervezet címe	FVM teny. szerv. határozat száma, kelte	Fajta
EB 041	Magyar Labrador Retriever Egyesület	1165 Budapest, Rezgőfű u. 10/b., Szikla Gyula	54607/1 2000.09.29.	labrador retriever
EB 003	Magyar Leonberger Klub Egyesület	1188 Budapest, Dóza Gy. u. 76. Gergely József, 1-389-4606	54613/1 2000.05.18.	leonberger
EB 036	Magyar Pointer Club	7014 Sáregres, Kolozsvári u. 21. Gyárfás Marianna, 25-473-088	55785/1 2000.09.18.	pointer
EB 025	Magyar Pumi Klub	1112 Budapest, Menyecske u. 19. II. em. 15. dr. Lévai Piroska, 20-385-5575	55934/1 2000.09.05.	pumi
EB 048	Magyar „Shar-pei” ebtenyésztő Egyesület	2337 Délegyháza, Kétkő stny. 0154/20 Zsakai Judit, 06/70-242-1090	25960; 2003. 10. 01.	shar-pei
EB 044	Magyar Spitz Egyesület	1142 Budapest, Kassai u. 30. Tarlán Annamária, 1-251-2548	55943/3 2000.12.06	német spitz (méret és szín változatai)
EB 032	Magyar Tacskók Országos Egyesülete	2234 Maglód, Árpád vezér út 19. Bódis János, 29-325-561	54615/1 2000.09.18.	normál rövid-, szálkás-, hosszuszőrű tacskó, törpe rövid-, szálkás-, hosszuszőrű tacskó, kaninchen rövid-, szálkás-, hosszuszőrű tacskó
EB 043	Magyar Véreb Egylet	7400 Kaposvár, Csokonai u. 3. Buzgó József, elnök	56289 2000.10.24.	hannoveri véreb, bajor véreb, angol véreb
EB 053	Magyar Vizslások Országos Egyesülete	2071. Páty, Várhegyi u. 14. Blahó Gyula, 06/30-353-6804	101.088/1/2006 2006.12.07.	rövidszőrű magyar vizsla; drótszőrű magyar vizsla
EB 020	Magyar Yorkshire Terrier Egyesület	1025 Budapest, Pentelei Molnár u. 12. I. em. 5. Tóth Kriszta, 30-552-2467	55942/1 2000.08.29.	yorkshire terrier
EB 022	Magyarországi Alaszka Malamut Klub	2626 Nagymaros, Nimród u. 7. Nagy Tamás	55897/1 2000.09.05.	alaszka malamut
EB 013	Magyarországi Hovawart Ebtenyésztők Országos Egyesülete	1037. Budapest, Jablonka u. 61/a. Vida József	55936/1 2000.08.22.	hovawart
EB 004	Magyarországi Német Juhászkutya Klub	1106 Budapest, Pilisi u. 52. Szegevári Ferenc, 1-261-5460,	54618/1 2000.05.18.	német juhászkutya
EB 021	Magyarországi Samoyed Tenyésztő és Tartók Egyesülete	2851 Környe, November 7. u. 22. Kámán Gyula	55896/1 2000.09.05.	samoyed
EB 028	Magyarországi Schnauzer Pinscher Dobermann Klub	1151 Budapest, Sin u. 29/A Pettkó Csaba, 30-407-1952	55935/1 2000.09.15.	schnauzer (közép-, törpe-), pinscher(német-, törpe- affenpinscher)
EB 038	Német Vizsla Klub Egyesület	7143 Ócsény, Radnóti u. 13. Eppel János, 74-496-608	55787/1 2000.09.18.	német vizsla (rövid-, szálkás-, hosszú- és drótszőrű-), vizsla (weimari rövid-, hosszuszőrű-), műsterlandi (kis-, nagy-)
EB 001	Nemzeti Boxer Klub	2040. Budaörs, Babér u. 9. Német György, 23-415-153,	54602/1 2000.05.18.	német boxer
EB 039	Retriever Vadászkutya Egyesület	2100 Gödöllő, Tisza u. 16/a. Rácz István, 28-414-233	54600/1 2000.09.29.	göndör szőrű retriever, sima vagy hullámos szőrű retriever
EB 012	Rottweiler Tenyésztők Egyesülete	2461 Tárnok, Marton u. 7. vagy Pf. 17. Petrás Antal	55939/1 2000.08.22.	rottweiler
EB 052	Tiszántúli Agarász Egylet	4060 Balmazújváros, Zrínyi M. u. 16/a	76.555/4/2006.	magyar agár
EB 045	Vadászkutya Tenyésztők Magyarországi Szövetsége	2234 Maglód, Árpád vezér út 19.	55789/2 2000.12.20	lajka
EB 006	West Highland White Terrier Egyesület	1121 Budapest, János Zsigmond u. 11/D. Nagy Magdolna, 1-249-3619	54599/2 2000.06.22. 55946/1 2000.08.23. 12587; 2004. 03. 08.	1.) west highland white terrier, norwich terrier; 2.) norfolk terrier 3.) ausztrál terrier; cairn terrier; skye terrier; Jack Russel terrier; toy terrier; australian silky terrier

Hunnia SZENTBERNÁTHEGYI Klub

A Hunnia Szentbernáthegyi Klub 2007. szeptember 29-én tartotta, évi rendes Közgyűlését, Kisbéren, a Kincsem Hotelben.

A Közgyűlés levezető elnöke Gergely József volt.

Az elnöki és gazdasági beszámolót a Közgyűlés ellenszavazat nélkül elfogadta.

A Közgyűlés egyhangúan elfogadta, hogy a Kutya Szövetség c. újság továbbra is járjon klubtagjainknak.

A Közgyűlés megállapította a 2008 évi tagdíj összegét, amely 5000 Ft. lesz.

Az egyebek napirendi pontjai között, a Közgyűlés egyhangúlag kinyilatkoztatta, hogy a HSBK tenyésztési programját

végre kell hajtani, érvényt kell szerezni az elismertségnek a 64-es Rendelet értelmében, a magyar Szentbernáthegyi kutyák jövőjéért. A törvényesség betartása semmiképpen nem lehet alku tárgya.

A jelenlévők megbeszélték, hogy a klub 10. évfordulója alkalmából milyen feladatokkal és milyen megjelentetésekkel készül a jubileumra.

A Közgyűlés után a Klub bírói szemléletegyeztetést tartottak, sajnos a megjelent MEOE-és bírók még mindig nem vállalták nyíltan jelenlétüket.

Közösen kialakított vélemény, hogy a tenyészvizsgákon elsődleges szempont kideríteni a fajtára jellemző tulajdonságok meglétét. Nagyon fontos, hogy a vizsgált tulajdonság öröklött, vagy környezeti hatásra jött-e létre.

A teljes rátermettség vizsgálati szempontjai: a fajtára jellemző öröklött tulajdonságok, testarányok, bőr és szőrzet minősége, izmoltság, csontozat, mozgékonyosság, rugalmasság, gyorsaság és reakciókészség, kitartás, ellenálló képesség, stabilitás, szervezeti szilárdság, egészségi állapot.

Az alaptermészet vizsgálati szempontjai: kötődés a gazdához, viselkedés idegen személyekkel, viselkedés más kutyákkal és a környezet tárgyaival szemben, érdeklődés, kíváncsiság, éberség, figyelem, tanulni vágyás, bátorság, idegesség, hajlam a dominanciára, ill. a gyors behódolásra.

Sajnos nincs rá lehetőség, de a kutya összes viselkedési szokását vé-

gig kellene vizsgálni, sőt ellenőrizni kellene azt a környezetet is, ahol a kutya él, hogy látható legyen mennyi a környezet hatására kialakult tapasztalati, ellesett, vagy tanított komponense. Az ilyen alapon lefolytatott vizsgálat bizonyára érdekes és hasznos tapasztalatokkal szolgálna.

2007. szeptember 30-án, 7 kutya jelent meg a tenyész alkalmassági vizsgán. 4 kutya kapott tenyésztésre alkalmas minősítést, 2 azzal a feltétellel, ha pótolja, és elküldi a displázia szűrés eredményét.

A tenyész vizsga lényeges érdekessége, hogy a kutyákat három különböző helyen bírálta 3 bíró, és egymástól teljesen függetlenül mindhármuknál ugyanaz a döntés született.

Az ideális fejtypus
Antonio Morsiani
tanítása szerint

KI MIT TUD?

Magyar agarak vadász-alkalmassági vizsgája

Szeptember 15-én Százhalombattán, a Battai Napok alkalmával az Országos Agarász Egyesület agarászbemutatót tartott és vadász-alkalmassági vizsgát szervezett magyar agarak részére. A rendezvény jó hangulatban zajlott le, hiszen ilyenkor az agártulajdonosok megoszthatják egymással tapasztalataikat, észrevételeiket az agarakról, és történeteket mesélnek egymásnak kedvenceikről.

Az efféle rendezvényeket nemcsak a magyaragár-rajongók élvezik, hanem a kutyák iránt csak hétköznapi módon érdeklődők is, hiszen a vágta-agar látványa mindenkit ámulatba ejt. Az egyesület rendelkezésére bocsátott focipályán műnyúlhúzó-gépet állítottunk fel, ahol a VAV-ra (vadász-alkalmassági vizsgára) benevezett agarak ösztönét vizsgálták: felkelti-e a mozgó zsákmány az agar figyelmét, és üldözőbe veszi-e azt.

Érkeztek olyan agarak is, amelyek már rendelkeztek VAV-vizsgával. Ők barátságos futamokban mérkőztek meg egymással, már amelyik hajlandó volt a műnyúl után futni. Hiszen az a magyar agár, amelyik már vadászott igazi, élő nyúlra, ritkán vagy egyáltalán nem veszi üldözőbe a műnyulat. De ez így is van rendjén, hiszen nem ezen a néhány száz méteren fog kiderülni, hogy mire képes egy ilyen hosszútávfutó, nemes jószág. Saját tapasztalatomból szeretnék egy példát megemlíteni, amikor Miranda nevű agaram motorkerékpár mellett 16 kilométert futott le, és hazafelé tartva az előttünk felkelő nyulat még üldözőbe vette volna, ha nincs rajta póráz. Ez a kis történet is azt bizonyítja, hogy a magyar agár igazi hosszútávfutó.

„Papucsban” nem jó futni

A VAV-vizsgára jelentkező agarak mindegyike sikeres vizsgát tett, megfelelték a küllembírálat kritériumainak és az engedelmisségi vizsgának is. Az agarakat háromtagú bírói testület bírálta az 1904-es, 140 pontos

bírálati vizsgalap alapján. Az agarak minden testtáját megvizsgálták és megmérték. Az így kapott méretek marmagassághoz viszonyított százalékos arányának bizonyos megfelelő határokon belül kell lenniük.

A bírálat során különös hangsúlyt kell fektetni az agarak szemére, fogazatára, a mancsokra és a mellkasra. Fontos, hogy a mancsok formája az úgynevezett nyúlmancs legyen, és ehhez megfelelően vastag talppárna társuljon. Így az agár mancsa megfelelően záródik a talajon, és ellenáll a talaj egyenetlenségeinek. Ha az agárnak nincs megfelelően vastag talppárnája, akkor saját súlyától szétnyílnak a

mancsai, és így az ujjközők sérülékkennyé válnak. Itt kell megemlítenem a megfelelő pigmentációt is. Ha agárkölyköt vásárolunk, fogadjuk meg a jó tanácsot, s azt válasszuk, amelyiknek feketék a karmai, hiszen a pigmentált karom ellenállóbb. Tény, hogy a kis fehér papucsokkal megáldott kölyök ellenállhatatlan, ám ebből később hátránya származhat, mert telen a fagyos talajon a fehér mancsok sérülékenyebbek, és a töből kitörő karmok nagy fájdalmat okoznak a kutyának. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy a fehér mancsú agár rossz kutya, hisz nekem is van ilyen agaram, és semmi pénzért nem válnék meg tőle, de tapasztalatból mondom, hogy az ő mancsa sérülékenyebb a jól pigmentált mancsú társaiénál.

Nagy szív, gyors kutya

Fontos, hogy a mellkas mély legyen, a formája pedig a magyar agárra jellemző „szakadt” mellkas. Az emlő-

Bírálat közben Szársomlyóhegyi Koppány

Enyingi Kerka

söknél, így az agárnál is kettős légről beszélünk. A külső légzés az, amikor az oxigénben dús levegő a külvilágból a tüdőbe jut. A belső légzés pedig az, amikor a vér a friss oxigént szállítja a sejtekhez, majd az elhasznált, széndioxiddal telített vért visszajuttatja a tüdőbe. A tüdőből kiáramlik az elhasznált levegő, ezt a folyamatot a külső légzéshez soroljuk. A mély és szakadt mellkas azért fontos, mert a hosszútávfutáshoz nagy szívre és tüdőre van szükség, s ez a nagy szív és tüdő csak ilyen mellkasban fér el. A szakadt mellkasú agárnak a rekeszizma is hosszabb az átlagos kutyáénál, ami a bordaközi izmokkal együtt a tüdőt nagyobb mértékű összehúzódnásra, majd elernyedésre készíti, hogy a nagy szív által keringetett vér minél több friss oxigént szállítson az agynak és az izmoknak, a megfelelő izommunka érdekében.

A fogaknak mindkét oldalon tökéletesen kell záródniuk. A felső szemfog és metszőfog közé záródik az alsó szemfog, így alakul ki a magyar agárra jellemző hármasszerű fogzáródás vagy más néven ollós harapás, aminek a vadászat során a zsákmány megragadásában van nagy szerepe. Természetesen a 42 fogból egy sem hiányozhat. A szemek formája mandulavágású, a színük pedig egyformán barna.

Nincs kétféle magyar agár

Az igazi magyar agárnak ennek a néhány kritériumnak meg kell felelnie, hiszen ezektől az adottságoktól lesz az a híres és kitartó vadász, amiről sokan csak leírásokból értesülnek. Nem szabad elfelejteni, hogy a magyar agárnak csak egy típusa van, az pedig vadászkutya. Ideje leszámolni a hamis illúziókkal: a sokak által em-

legetett „kiállítási típusnak” nincs létjogosultsága. Talán azért kiállítási típus, mert nem tud futni és vadászni? Ha így van, akkor miért érdemes a kiállításra? Remélhetőleg a jövőben az ilyen rendezvényeken még több gazda fog részt venni az agaraival, hiszen minden olyan példányra nagy szükség van a tenyésztésben, amely fenotípusában magyar agárra jellemző megjelenési formát mutat.

Az agarászat jelentős kulturális örökségünk, amelynek ápolását igen fontosnak tartom, bár a mai jogszabályok nem sorolják az elfogadott vadászati módok közé. Az agaras vadászatnak nem is az a célja, hogy minél több nyulat fogassunk az agarainkkal, hanem az, hogy fel tudjuk mérni az agarak teljesítményét természetes közegükben. Ezáltal a tenyésztés is jó irányban fog haladni, hiszen így mutatkozik meg igazán, hogy a jó fenotípus mellett milyen ösztönökkel rendelkezik az agarunk, és érdemes-e továbbtenyészteni. Így talán fennmarad az agarászat, mint őseinktől ránk ruházott kulturális örökség, és a magyar agarat is megfelelő minőségben tudjuk megőrizni, hiszen megérdemlünk ezt a kis törődést.

Susztek Tibor

Bírálat, Enyingi Kerka

PULI fesztivál

A kutyabarátok táborában a puli világszerte talán a legismertebb magyar kutyafajta. Ősi változata pásztorkodó elődeinkkel került a Kárpát-medence területére. Eredetét számos kutató vizsgálta. A fajta nevét a terelés módjára vezetik vissza. A puli szó

Ezekkel a sorokkal, gondolatokkal próbáltam magam kondicionálni, felkészülni a rám váró dél előttre miközben autóztunk Karcag felé.

Puli fesztiválra indultam és a PULI ünnepére érkeztem.

Nagykunsági-Csihógó Kincső
Karcag város különdíja
Tulajdonos: Soili Niskanen Finnország
Fotó: Nagy Imre

Akik nélkül nem jöhetett volna létre a fesztivál.
Akik az egész napot végigdolgozták.
Fotó Nagy Imre

A bevezető mondatokat Mészáros Mihálytól idéztem és most már bevallhatom, az, hogy végül is elmenten annak szól, hogy tudtam, Ő lesz a Fesztivál bírój. A jelenlévő nagyon sok ember előadásában képet kaphatott a puliról. Típusairól, színeiről, szőrzetéről, történetéről; a fajta jelenlegi helyzetéről; szóval igazi fesztivál volt. A Hungá-

tást megszerezzék. Ezen túlmenően én nem kérdeztem, Ő pedig természetesen nem feszegette azokat a kérdéseket amik megválaszolása lassan elkerülhetetlenné válik. Na de ez a nap a PULIRÓL szólt és valóban a 102 nevezett puli megadta a nap hangulatát.

A számtalan kutyán kívül a gazdák és a vendégek ellátásáról szponzorok gondoskodtak. Volt birkapörkölt és slambuc bográcsban, túrós és almás rétesek hegyei. És láttam közösségeket, csoportokat, nem klikkeket, hanem baráti csoportokat.

Mint ahogy egy baráti közösségbe csöppentem a Hungária Bassethound Klub tenyésztő vizsgával egybekötött bográcsosztásán is. A klub hírei a túloldalo.

Juhász László

a sumer nyelven „támadva terelőt” jelent. Kutatók szerint a puli több ezer éves múltra vezethető vissza, amely állítást a Hamurabi Kódex adataival, a Bagdadi Múzeumban őrzött hatezer éves fehér, puliszerű alabástrom szobrocskával és az égetett agyagtáblákon talált feljegyzésekkel próbáltak alátámasztani.

Királyerdei Szarka Fickó

Királytelki Vándor
Fesztivál szépe és közönség díj
Veterán kan
Tenyésztő: Veres Zsolt
Tulajdonos: Kalmárné Fehér Zsuzsanna
Fotó: Nagy Imre

ria Puli Klub (E t s z . 5 5 9 2 5 / 1 2000.09.05.) egyben a MEOE Puli klubja is. Eről a szerencsés (?) helyzetről váltottunk néhány mondatot Szabóné Iványi Katalinnal is aki kérdésekre elmondta, kompromisszumok sokaságán keresztül tudták az elmúlt éveket megélni, így elérni azt, hogy fajtájukra a lehető legnagyobb rálá-

Vajáni kennek kutyái

BASSET

hírek

A HBHK PROGRAMJA 2007-BEN:

november 10. szombat

HALLOWEEN PARTY

Helyszín: Wekerlei Bocsa Klub

Budapest, XIX. Mészáros Lőrinc u. 45.

Időpont: 11 óra

Belépődíj: 200,-Ft; szellemeknek, kísérteteknek, boszorkányoknak és az alkalomhoz illő öltözékben érkezőknek ingyenes.

december 1. szombat

X. JUBILEUMI MIKULÁS KUPA

Helyszín: Budapest, X. Előd u. 1.

Rendezvényeinkre mindenkit szeretettel várunk!

Szent Hubertus mise

Szeptember 29-én ismét részt vehettünk a HBHK által rendezett, Szent Hubertus misén. Örömmel töltött el bennünket, hogy a bassetok mellett más kutyafajták is megjelentek.

Dr. Fábián István Plébános Úr példabeszédében elmondta, hogy ezek a csodálatos állatok, hányféle módon segítik embertársaikat.

Az áldás után, az alábbi szavakkal fejezte be a misét:

„Könyörögjünk. Istenünk áraszd ki bőséges áldásodat ezekre a hűséges és odaadó teremtményekre, amikor szolgálid ezekkel a kutyákkal járják a földi élet útját, nyújtsd gondviselő oltalmadat minden rájuk leselkedő veszéllyel szemben. Adj nekik mindenkor szerencsés megérkezést.”

2007. augusztus 15. Solymári séta képekben

Őszi tenyésztés

A HBHK egyik legnagyobb szakmai rendezvénye minden évben, az őszi tenyész- és munkavizsga. Az idén, október 13-án került megrendezésre. A vészjósló dátum ellenére, hosszú évek után, először fordult elő, hogy az összes munkavizsgára jelentkező kutya sikeres vizsgát tett, és a tenyészvizsgán sem kellett kizárni senkit. Emellett, a jó idő, a jó hangulat, a sok életvidám kutya, és a finom ebéd tette felejthetlenné e napot.

ROTTWEILERT

szeretnénk

XIX.rész

Egy időre búcsút veszünk Artúrtól, az ifjú rottweilertől és gazdájától. Útravalóul néhány jó tanács hangzik el egy tapasztalt tenyésztőtől. S bár a sorozat szerzője a rottweiler elkötelezett híve, az intelmeket természetesen bármilyen fajta kedvelői megszívlelhetik.

Van egy rossz hírem, meg egy jó! A rossz – legalábbis az én generációmnak – az, hogy az idő még mindig nem hajlandó egy pillanatra sem megállni. A jó ebből egyenesen következik: eljött a kiskutyánk hazahozatalának napja! Miután hazaérkeztünk a jövő nagy reménységével, Brigitével, rettenetesen kíváncsiak voltunk Artúr reakcióira. Az iskolán, meg séta közben többször találkoztunk kis mafla jószágokkal, akik odajöttek hozzá, vagy éppen ellenkezőleg: elhúzódtak tőle, így volt tapasztalatunk. Artúr minden esetben jól reagálta le a kölyök viselkedését. Pont úgy viselkedett, ahogy egy domináns kantól elvárható: távolságtartó barátságosság. No, de ez merőben más helyzet! Először is saját territóriumán belül lesz a kölyök, és nem csak ideig-óráig.

Néhány jó tanács útravalónak

Artúr reakciói kissé meglepőek, vagy mondhatni, érdekesek voltak. Minimális kezdeti érdeklődés után mintegy tüntetőleg úgy tett, mintha a jövevény ott sem lenne. Gondolom, olyasmi járhatott az okos kis buksijában, hogy amiről nem vesz tudomást, az nincs is. Mindenesetre ennek a jelenségnek jobban örültünk, mint ha valami drasztikusabb megnyilvánulással hozta volna tudomásunkra, hogy ő pedig a jövevény érkezése után is éppen annyi szeretetre, figyelemre, foglalkozásra tart igényt, mint annak előtt. Meg kell mondom, egy kissé tartottam attól, hogy milyen többletfeladatokat, esetleg problémákat hoz ez a kétkutyás állapot az életünkbe. Így is lett: hozott új problémákat, új felada-

tokat – viszont hozott annyi új élményt, örömet is, hogy más már nem is számít!

Azt, ugye, mondanunk sem kell, hogy mentorunk (Artúr tenyésztője) sem bírta sokáig, hogy ne látogassa meg új szerzeményünket. Neki is tetszett, így előben még jobban, mint a fényképeken és a videón. A viselkedésétől meg odáig volt, meg vissza – persze nem is ő lett volna, ha nem provokál ki óvatosan Brigikéből egy-két harcos harapást. Miután jól kiörömködté magát, leültünk egy kis beszélgetésre a jövőt illetően.

– Tudjátok – kezdte mondandóját –, mindig örül a lelkem, ha fiatal emberek ilyen felkészültséggel kezdenek neki a rottweiler fajta tenyésztésének.

Manapság még igazabb, mint valaha, hogy ha nem megfelelő intelligenciájú és felkészültségű emberek kerülnek valahol túlsúlyba, akkor az ostoba többség, a nagy demokrácia szabályai szerint, simán elnyomja az okos kisebbséget. Látjátok, ha egy kicsit nem figyelek magamra, már mindjárt azt teszem, amit nem szeretnék: „politizálok”...

Hogy is csinálják a németek?

– No de, hogy ne térjünk el az eredeti iránytól, szeretném, ha elmondanátok, milyen elképzelések mentén szeretnétek tenyészteni. Milyen úton, mely módszert követve, hova szeretnétek érni? Ezen még nem gondolkoztatok? Felvázolok nektek az elmúlt harminc év tapasztalatai alapján néhány alternatívát – folytatta a tenyésztő. – Remélem, találtok benne olyan példát, amit azért kell nagyon megjegyeznetek, mert követésre méltó, és

természetesen olyat is, amit még jobban meg kell jegyeznetek, mert olyan méltatlan a mi nemes kutyáinkhoz, mint samurájhoz a keréketörés. Tudjátok, kutyát tenyészteni óriási felelősség. Tervszerűen létrehoztok élőlényeket (kicsit „Istent játszva”), amelyeknek életéért, sorsának alakulásáért felelősek lesztek, vagy legalábbis így kellene, hogy legyen. Mindenkinek el szoktam mondani: amiről én beszélek kutyatenyésztés címszó alatt, az a nehezebb út, nagyon kevesen tudnak megmaradni rajta, de ez az út visz messzire. Más utak is léteznek, ezekből főlvázolok néhányat. Ezek az utak egyszerűek, simák – és a semmi-be vezetnek.

Kezdjük tehát a kronológiát követve azokkal, akik évtizedekkel ezelőtt, a jó pénz reményében kezdtek teljesen tudatlanul és gátlástalanul rottweilert szaporítani, és ma is ugyanott tartanak – bár ez így, ebben a formában nem igaz. A hosszú évek során egy dologban azért jelentősen fejlődtek: évről évre újabb és újabb, egyre kidolgozottabb, és így természetesen egyre hihetőbb hazugságokkal csalják lépre leendő áldozataikat. Könnyen felismerhetővé válnak arról a speciális mondatszerkesztésről, hogy „a németek most ezt, vagy úgy csinálnak, vagy úgy tervezik csinálni”. Mindezt teszik úgy, hogy németül nem beszélnek, de még magyarul sem értenek...

Hazudozó ebcsiszárok

– Aztán itt vannak a folyamatos importálók, ők sem tenyésztők. Vannak továbbá a kótyavetyélők, akik egymást zsibbasztva, egymást becsapva cserélik a kutyáikat, és az ebül szerzett friss áruval szaporítanak egy-két évig, aztán a levitézlett állományt tovább kótyavetyélik... Száz szónak is egy a vége: nagyon fontos az indulás. Nem mellékes, hogy a jövő tenyésztőgenerációja kitől, mit tanul meg! Egyébként is régi igazság: mindenki a saját szellemi színvonalának megfelelő tenyésztőtől veszi meg első kutyáját. Előrebocsátom, hogy mindent nem lehet megtanítani az utódnak, de nem mindegy, hogy a fő vonalak (amit viszont meg lehet határozni), merre mennek! Talán éppen ezért fontos az irányadó tanítás, mivel a jó tanítvány

általában túlesz a mesterén. Ugye, nem mindegy, hogy becsületes, állatszerető tenyésztésben előzi meg a mesterét valaki, vagy hazudozásban, csalásban, seftelésben! Egyébként a hazudozás legsúlyosabb formája, ha valaki még saját magát is becsapja, ha ezt egyszer is megteszed, nincs többé visszaút. Úgy van vele, mint az alkoholista: sose szokik le teljesen, csak átmenetileg szünetel. Azt hiszem, ezzel meg is fogalmaztam, hogy minek nem szeretnék látni benneteket – mondta végül, és még felajánlotta további segítségét. Természetesen csak akkor, ha megmaradunk a jó úton! Van még két évünk, hogy ezen elgondolkozzunk, hiszen valójában akkor dől el, hogy tenyésztésbe kezdünk. Brigiténnel még minden úton végig kell mennünk – azokon, amelyeket Artúrral már megtettünk.

A viszontlátásra!

Majd' mindenről szó esett már, amit tenyésztőként nem szeretnénk, de hát mit is szeretnénk? Szeretnénk szép, egészséges, munkára is alkalmas rottweilereket tenyészteni. Bővebben: olyan kutyákra gondoltunk, amelyek erős, magabiztos, értelmes kutya benyomását keltik, és megfelelő méretűek, normál méretű lábaikon hamar utolérlik a segédet, normális méretű szájukba befér a védőkar. Ebből úgy gondolom, mindenki számára vilá-

gos, hogy nem a görbe lábú, turcsi orrú kis mopszlikat pillanatnyi üzleti szempontból favorizáló réteget szeretnénk erősíteni. Nagyon reméljük, hogy bármi történjék is, akár 15-20 év múlva is így lesz!

Mindezeket azért volt fontos leírnom, mivel egy darabig bizonyára le fog kötni a kiskutyánk, és természetesen a nagy kutyánk is. Ebből kifolyólag jó darabig nem találkozunk az újság hasábjain – hacsak időközben nem háborít fel annyira valami, hogy tollat ragadjak. Legközelebb, úgy gondolom, akkor jelentkezem, ha Brigitte már nagybaccska lesz, és nem köt le annyi energiát, mint most. Talán majd utólag megírom a kis szukánk életének fontosabb történéseit – persze, csak ha lesz miről írni! Mármint, hogy érdemes lesz felnőtt koráig megtartani, mert ha nem, akkor szomorú szívvel tovább keresgélünk. A tenyésztés legfontosabb eleme egy kiváló szuka! A megalkuvás soha nem tartozott az erősségeink közé, sőt mi több, a kompromisszum-készségemről sem írt még senki tanulmányt.

Hát akkor: itt a vége, fuss el véle! Továbbra is keressétek, szeressétek a jó rottweilert. Mert – legalábbis számomra – minden kutya csodálatos, de egy rottweiler, az azért mégiscsak egy rottweiler!

Krausz Győző

Hátam mögött a TÖRTÉNELEM, sok dicsőség és tengernyi szenny*

* Részlet a Rock Színház
Sztárcsinálók c. darabjából
(Miklós Tibor dalszövege)

Sokat beszélnek mostanában kutyás berkekben a széthúzásról, a sporttársiatlanságról, az elüzletiesedésről, a fajták valódi értékei helyett egyéb érdekek előretöréséről. A kívülálló talán néha nem is tudja elképzelni, miről van ilyenkor szó, hogy kell elképzelni mindezt a gyakorlatban. Az alább következő, leplezetlen keserűségről árulkodó, szubjektív, de roppant tanulságos beszámoló a Rottweiler Fajtaszakosztály történetén keresztül próbál meg képet adni minderről.

Milyen, feltételek szükségesek egy szervezet (klub) zökkenőmentes, hatékony működéséhez? Mindenekelőtt az, hogy legyenek kutyások, akik együtt és egy célért, közösen akarnak dolgozni. Ismerjék egymást, elismerjék egymás munkáját, és találják meg azokat a közös pontokat, ahol együtt tudnak működni. Ehhez választanak egy szervezeti formát –egyesület, klub –, írásban is lefektetik, megerősítik a főbb irányelveket (alapszabály), és akkor hivatalosan is közösség lesznek. A klub tényleges működéséhez elengedhetetlen a biztos anyagi háttér, ezért kezdetben sokat kell tenni a tagoknak önzetlenül, hogy megteremtsék a közös munkához szükséges alapokat! Mivel a tagok a városban és az országban egymástól távol élnek, kell néhány ember, aki a munkájukat összefogja, koordinálja, az összerakott pénzeket kezeli. Ők a vezetők.

Milyen tulajdonságokkal kell rendelkeznie a jó vezetőnek? A jó vezető határozott, kommunikatív, intelligens; példamutató, segítőkész. Minden téren legyen felkészült, naprakész, ha lehetséges. Legyen tárgyilagos, és sohasem elfogult. Tisztesség, tolerancia, szakmailag megalapozott hozzáértés, szociális érzék. És ha mellette a vezetősége is ilyen, szerintem ennyi elég.

Milyen viszonyban kell lennie a jó vezetőnek a tagokkal ahhoz, hogy gyümölcsöző legyen a közös munka? Jó, ha a tagokkal bizalmi viszonyban van. Ami kölcsönösségen kell alapul-

jon, hiszen közös eredményeket (mindannyiunk közös ügye ugyanis a magyar rottweilerállomány) csak közösen lehet elérni. Míg a diktatórikus módszerek elkedvetlenítik az embereket, a demokratikus hozzáállás által mindenki jól jár, hiszen mindenki nyíltan elmondhatja tapasztalatait. Ha összerakjuk, amink van, az akár még tanulságos is lehet.

Mivel a célok és a cél elérésében végzett tevékenység sok-sok ember figyelmét a klubra irányítja, arra gondol, hogy ő is ehhez a közösséghez akar tartozni. Az újonnan jövőknek az eredeti közösség által lefektetett szabályok szerint van lehetősége a klub munkájába bekapcsolódni. Tehát az új klubtag megismeri, elfogadja a szabályokat, és a klub teljes jogú tagjává válik. Ha a klubtagok a vezetők irányításával olyan jól dolgoztak, hogy a szervezetnek több száz, több ezer tagja van, célszerű a szervezeti formát átalakítani úgy, hogy kicsi egységek, helyi közösségek alakuljanak. Az ő munkájukat fogja egybe a felsőbb szintű vezetés. És itt kanyarodunk vissza az első két kérdéshez.

Miért csak másutt működik?

Ennek az előzőekben felvázolt klubnak a vezetői, a tagok bizalmából és egyetértéséből, a közösségért dolgoznak. Erre nagyon sok jó példát láthatunk: a saját fajtánknak van egy ilyen szervezete, az ADRK. Minden új kutyás felveti ezeket a kérdéseket, amikor szembesül vele, hogy itthon

ez másként működik. Vajon miért? Kevesen jutnak el odáig, hogy ezt valóban meg akarják érteni. Jól hangzó magyarázatok tömegét kapják készen az éppen elégedetlen kutyásoktól. Nem kell törniük a fejüket sem. Nem tekintenek vissza, nem hasonlítják össze a különböző klubok, fajták nemzetközi szervezetének munkáját a hazaival, csak felszínesen ítélik meg. Majd arra a meggyőződésre jutnak nagyon hamar, hogy nincs más tennivaló, mint másolni: egy az egyben át kell venni az anyaország tenyésztési szabályzatát, és akkor működni fog a dolog. Kötelezően előírt tenyésztési szabályok, és csak hibátlan kutyák születnek. Ő megtalálja a számítását, és ettől mindenki elégedett lesz. Az új kutyás még arra sem veszi a fáradságot, hogy a kritizált szervezet felépítését, működését megértse, a felszínes dolgok mögé nézzen.

Vajon miért? Talán azért, mert nem is érdekli őket a közösség, a közös kutyázás? Sőt, a szervezet vezetői sem szeretik a tájékozott, felvilágosult tagokat? Nem szeretik a tenyésztői szemléletet, mert az komoly szakmai elvárást támaszt feljűk? Nem olyan látványos és azonnali az egyéni siker? Nem hozza, csak viszi a pénzt? Sok munkával jár? Tudást, toleranciát, emberséget, intelligenciát kíván? Szerintem itt kell a bajok gyökerét keresni. Valójában minden kutyás csak az önnön szemüvegén át látja és akarja látni a kutyás világot. Éppen, ahogyan a saját érdekei diktálják. Mivel minden kutyás máshol tart ebben a történetben, sosem értik meg egymást. Ezt remekül ki tudják használni azok, akik a kutyázásból, a kutyásokból akarnak élni. Könnyű összehegyni és szembeállítani a kutyásokat, akik aztán már nem látják a fától az erdőt. Mindig lesznek, akiket az érzel-

meiken, a kutyaszereteten keresztül csatába lehet küldeni. Többször nekirugaszkodtam, hogy ezt megértem. Meg is fogalmaztam különböző formában. Például úgy, ahogy az alábbiakban következik.

Egy kis történelem

Van nekünk egy klubunk, a MEOE, amely több mint száz éve alakult; olyan emberek alapították, akiknek hobbijuk volt a kutya, avagy üzleti lehetőséget láttak az ebtenyésztésben. Elhatározták, hogy egymást segítve, közösen dolgoznak, mert ezzel egymás munkáját segítik. Alapszabályban rögzítették a további célokat, majd elkezdtek a munkát. Tették a dolgukat, felkarolták a kutyák tenyésztését. Aki egyetértett a tevékenységükkel, tag lehetett a szervezetben, és ő is azon fáradozott, hogy jó munkát végezzen, mert akkor kivívta társai elismerését.

Mivel a világban sokan hasonlóan gondolkoztak hasonlóan, és kezdtek el a fajtatiszta kutyák tenyésztésével foglalkozni, nemzetközi szervezet alakult (FCI). A mi elődeink is csatlakoztak a nemzetközi szervezethez, és ettől az időtől kezdve a nemzetközi szervezet tagjaival karöltve, közösen tenyésztették a kutyákat, tudták használni az adott fajta „idegen” egyedeket a saját tenyészetükben. Nem kellett mindenkinek hatalmas állományt tartania, hogy eredményes munkát tudjanak végezni.

Olyan jól dolgoztak, hogy egyre több és több ember csatlakozott hozzájuk, és eljött az idő, hogy muszáj volt egységes szabályzatrendszer kialakítani. Így nemzetközi szinten egyforma keretek között zajlott a kutyakiállítás, ami kezdetben a legfőbb szakmai rendezvény volt, ahol a tenyésztők munkájuk eredményét bemutatták. (Lásd: kutya.hu, Kiállítások története.)

A kutyatenyésztés komoly iparággá nőtte ki magát, ám közbejött a világháború. Majdnem minden fajtában komoly károkat okozott. Sok idő eltelt, míg újra talpraálltak. Itthon új társadalmi rend, új ideológiák, vasfüggöny, szocializmus. Kezdetben nem a kutyatenyésztés volt a legfontosabb. Újra kellett építeni az országot.

Az 1960-as években a MEOE ismét talpra állt, a sok-sok kutyás akarataból, akik együtt képzeltek el közös „kutyázásukat”. Olyan jól dolgoztak, hogy egyre több és több ember csatlakozott hozzájuk, és mivel a nemzetközi kapcsolatok tovább éltek, lehetőség volt a világba kitekinteni a vasfüggöny mögül. A kezdeti néhány fajta után egyre több és több fajta tenyésztése kezdődött meg. Egy szervezet, egységes feltételekkel, gyűjtőszervezetként kezelte a fajtákat. Azért, mert együtt erősebbek, gazdaságilag életképesek voltak.

Ha egy üzlet beindul

Itt is hihetetlen fejlődésen ment át a kutyatenyésztés. Bár az „átkosban” a pénz, az üzlet, a tulajdonjog szigorúan titkos fogalmak voltak, mégis működött a dolog. Mint az egész világon, Magyarországon is 1970-1990-ig nagyon népszerű volt a kiállítás és a kutyaiskolák. A munkakutyasportban viszont az eltérő kiképzési módszerek, bírói szemlélet éles vitákat váltott ki. Úgy alakult, hogy a kiállítás és a munka élesen kettévált. Amíg a „kiállítás” felkarolói, irányítói fejlődtek, a munkakutyások lemaradtak. Az egyik oldalon volt ész és intelligencia, a másik oldalon bizony mindez hiányzott.

A világútlelével bevezetésével tovább tárgult a világ, és mindenki számára kiderült, hogy „ők”, a nyugat, sokkal nagyobb fejlődésen mentek keresztül, mint „mi”, a kelet. Nem volt ez másként a kutyatenyésztés terén sem.

Kezdetben csak a saját fajtámra koncentráltam, és azt láttam, hogy a fajtánk anyaországi helyzete, a tenyésztés minősége a teljes populációra nézve sokkal egységesebb, egészségesebb, használhatóbb képet mutat. Jaj, de jó! Ez igen, így kell csinálni! Azt gondoltam, azok, akik rajtam kívül ilyen rendezvényekre mennek, látják ezt a munkát, és hasonló következtetésre jutnak. Nekiállnak tenyésztetni, mint ahogyan én megpróbáltam. Tanulni kell, megérteni, miért működik jól, és azt átültetni a hazai gyakorlatba. Ámde nem, tanulni egyáltalán nem akartak. Kiderült hamarosan, hogy legtöbben nem a ta-

nulás, fejlődés miatt nézelődnek, hanem mert elvarázsolta őket a siker, a nemzetközi szinten is bezsebelhető elismerés, és az ezzel járó anyagi „megbecsülés”, ami a kölykök árában a kiállítási győzelmek számával, az „import” és „genetikai bázis” szlogenekkel, tehát a reklámmal egyenes arányban nő. Senkit nem izgatott, hogy ez csak látszatsiker. Boldog és elégedett volt mindenki. Csak úgy dőlt a pénz. Tízszerez nagyságrendben születtek a rottweilerek évente! A munka-rész nem nagyon izgatta őket, mert arról már itthon is rég leszoktak. Azaz hozzá sem szoktak, hiszen a rottweilert nem a tulajdonságai miatt vették, szaporították ezek az emberek, hanem azért, mert jó üzleti lehetőséget láttak benne. Keresik, eladható, nem is fizetnek rossz pénzt érte.

Kezdetben volt a rottweiler

Nézzük csak hogyan indult! Külföldön járt kynológus, munkakutyás teljesítménybíró (Fehér Gyula) ajánlására két fiatalember behozza a fajtát. Tenyésztői közvetítéssel, tenyésztőtől. A hazai nemzetközi kiállításon (CACIB) néhányan felfigyelnek rájuk. Érdekes, ritka fajta, mit tud? Jó őrző-védő? Igen. Mennyibe kerül? Tényleg? Ilyen drága? Keresik? Persze, van érdeklődés, mert remek kutyák. A kutyaiskolán, a napi életben bizonyítják: tudják, amit a fajtaismeret tartalmaz. Nehezen, de elindul a tenyésztés is. Az első alom utódai tovább viszik a legendát. Ők is remek kutyák.

Sajnos a fajta meghonosítója fiatalon, az első alom után meghal, rá egy évre a szuka is elpusztul. Két szuka és egy kan az induláskor. A másik szuka sem lesz igazán tenyészszuka, nehezen vemhesül, többször üres marad. Nem igazán lesz utóda. Néhány ember agya elkezd kattogni. Ketyegnek a forintocskák. Nagyobb biznisz, mint németjuhászt eladni: a néhány száz forintos németjuhász-vételárral szemben több ezer forintért elkel. Adott a lehetőség: NDK-ból olcsó, a tenyésztésből ott kizárt felnőtt kutyákat behozni. Az üzlet beindult! A jó képességű kutyák megteremtik a legendát, egyre többen kezdenek el

rottweilert „tenyésztetni”. Az olcsó import lehetőségét többen felmérték. Nagy ütemben el kezd szaporodni a rottweiler. A csehszlovák és NDK import a legnagyobb csáberő, az „import” szónak varázsa van. Kiállítás, győzelmek, vereségek, címek, a „tenyésztők” vitája arról, hogy milyen is a jó rottweiler, merre kellene haladni. 1985-ben megalakult a Rottweiler Fajtaszakosztály, hogy összefogja a rottweilertenyésztőket, népszerűsítse a fajtát, és képviselje őket a MEOE berkein belül, az akkori szabályok alapján. A vállalt feladat kevésbé izgatta a vezetőket, saját előmenetelük sokkal inkább. Pozícióból kezdték el építeni a saját tenyésztői karrierjüket. Mindeközben a MEOE berkein belül sürgetővé vált és teret kapott a változás igénye. Megalakult az MNJK, majd az MKSZ, „disszidens szervezetként”. Elérték, hogy 1987-ben függeszték a MEOE elnökségét, főtítkárárt, és egyesületi biztost nevezzen ki a Földművelésügyi Minisztérium. Ez 1988-ig elhúzódott, akkor rendeződött valamelyest a helyzet. A MEOE elnöke Dr. Bródy Tibor lett. 1989. februárjában a szervezetek tisztújító közgyűlést tartottak, így a MEOE Rottweiler Fajtaszakosztálya is. Természetesen akkor sem volt egység a rottweilerek között, így a választáson nem mindenkinek alakult úgy, ahogy szeretne volna. A szakosztály volt vezetői „vereséget” szenvedtek. Volt száz tag, és a kasszában mínusz 100 Ft.

Próbáljuk meg!

Innen kezdtem el építkezni. Azért én, mert azt gondoltam, fog ez menni nekem. Van elképzelésem, ismerem a fajtát, ismerem a meghatározó embereket a fajtában, és majd támogatni is fognak, ha látják, hogy értük, és nem ellenük akarok dolgozni. Az alulmaradt vezetők, hangadók, megalakították a MÁRK-ot, csatlakozva az MNJK-hoz, MKSZ-hez, akik továbbra is a MEOE-t támadták. Hosszantartó pereskedés vette kezdetét (figyelem: 1989-et írunk!).

A MÁRK vezetője, Haás Gábor hamar felismerte, hogy a nemzetközi elismertség sokkal fontosabb, mint a háború, így együttműködési szerződést

írt alá a MEOE-val. Nagyon érdekes helyzet állt elő. Ők kijelentették, hogy ezentúl az ADRK szabályzata alapján működnek. Az anyaország tenyésztési szabályzatát egy az egyben átvették, és kötelezően előírták a tagjaik számára. Önálló klubként a fajta világszervezetébe (IFR) is be tudtak lépni. Később ez a tagság behozhatatlan előnyt jelentett nekik a nemzetközi elismertségben. Ki is használták. Én, illetve mi az egy az egyben átvett tenyésztési szabályzat bevezetését nem támogattuk, mert ismertük a hazai helyzetet és a lehetőségeket. Tisztában voltunk azzal, hogy előbb szakembergárda kell, anyagi háttér, és majd utána lehet fokozatosan szigorítani. Nagyságrendekkel más volt a német kutyaár, a gazdaság, a szabályzatokhoz hozzátartozó, kiépült kutyaiskolai hálózat, a tenyésztést segítő szakirodalom, a szakembergárda. Szokásos harcainkkal, egymás győzködésével, áskálódással, barátkozással, gyűlölködéssel, versengéssel telt az idő, kinek-kinek habitusa szerint. Milyen kutya volt éppen a sporttársaknak, annak megfelelő klubtagjai voltak, és úgy „tenyésztettek”. Amikor a magasabb szintet ugri tudták, MÁRK-ADRK, amikor nem, jó volt nekik a szakmaiatlan MEOE-szabály is. Sőt, még azt sem tartották be maradéktalanul. Felfutóban lévő fajta, népszerű, keresik, lehet vele pénzt keresni. Nagyon sokan kezdtek el üzletszerűen foglalkozni a fajtával. A módszerek ugyanazok, mint ma: ki tud nagyobbat mondani, hangzatos címek és legendák terjesztésével a másik elé kerülni. A két „klub” szembenállása csak erősítette a fajtát. Egymást túllícitálva hívták a szakembereket. Eközben a hihetetlenül igénytelen „piaci termelés” is elindult. Az olasz kereskedők adták a keresletet, és a magyar kutyások a kínálatot. Szóval, a rottweiler igen piacképes áru lett!

Az igazi ellenfél

Én mindig szabálykövető és a törvényeket betartani igyekező ember voltam, így az akkori lehetőségek és a törvényes keretek betartása mellett vezettem a szakosztályt. Sikerült komoly szakmai rendezvényekkel, kiad-

ványokkal, kutyaiskolás tevékenységgel segíteni a Rottweiler Fajtaszakosztály tagjait. Három év alatt 100 főről 350 főre nőtt a létszám, és 100000 Ft volt a kasszában, szakbírók, munkakutyás szakemberek segítettek a rottweiler jobb megismerésében. Nagyon sok ember lelkes, önzetlen munkája is benne volt ebben az eredményben.

1992. Az akkor szokásos hároméves ciklus után tisztújító közgyűlés. Ma is azt gondolom, hogy jó munkát végezhettem, ha az ellenzék, az ellenlábasszervezet tagjai nem kezdtek szervezkedésbe, és nem akartak leváltani. Nem baj, teljesen váratlanul megtették helyette a barátaim. Gondolom, csalódás érte őket, amikor nekik is be kellett tartani azokat a minimumszabályokat, amelyeket meggyőződésből felállítottunk, vagy csak egyszerűen a hiúságokat sértette, hogy kimaradtak néhány dologból. Igaz, hogy az addig felépített szakmai munkánkat lenullázták, a tenyészszemle-követelményeket módosították, ám a munkakutyázást nem hagyták el teljesen.

Fél évig dolgoztak közösen, majd Szolnoki Gábor egyedül maradt az eredeti vezetőségéből. Kitartó, ügyes és lelkes volt, mert talpon maradt, és nagyon sikeres időszakot produkált. Ám a gazdálkodásban egy idő után elszaladt vele a szekér. Több milliós bevétel évente, és a szakosztály vagyona évről évre kevesebb. 750-tag, ám a szakosztály tagjainak csak egy szűk rétege kap reklámot, elismertséget (az, aki fizet! A reklám, szponzori pénz nemcsak a szervezetet gazdagította, de a szimpatizánsokat, „barátokat” is előretolta). Így egyre elégedetlenebbek az emberek, akik úgy érezték, nem tartoznak az elit körbe. Na meg az örökös bajkeverők sem tétlenkedtek...

1996: a tisztújító közgyűlés, ahová a háttérben összeemelegített két tábor érkezik. Botrány, kiabálás, sárdobálás. Nem tartozik a kedvenc emlékeim közé. Akkor Szolnoki lett ismét az elnök, de az eseményeket rosszul értékelve hadjáratot indított ellenünk, és mindenki ellen, aki ellene szólalt fel a közgyűlésen. Sok barátra támaszkodott. Tanácsadói, támogatói növelték az önérzetét, és eljutott odá-

ig, hogy a MEOE felsőbb szintű vezetését, szakmaiságát kezdte támadni. Várszegi Zsolt, Gogolák Ferenc halála után új szelek fújdogáltak a MEOE-ben, és a gazdálkodás, pénzkezelés ellenőrzése nagyobb hangsúlyt kapott. Ekkorra derült ki, hogy bizony súlyos hiányosságok vannak, és bár a szándékosságot nem sikerült bizonyítani, sok pénz hiányzik a szervezet kasszájából.

Leszálló ágban

1997. A fajta igen ismert, de bizony a képességek már nem olyanok, mint régen. Egyre többen látják, hangoztatják, hogy a rottweiler elvesztette a legendás őrző-védő képességét. Mégis ez az időszak az, amikor hazai rottweilerek munkakutya-világversenyen indulnak. Felerősödik a hang, hogy a rottweiler munkakutya. Addigra a kutyaikolákról szinte eltűnnek a rottweilerek. Az a kevés, amelyik mégis ott van, súlyos képességbeli hiányokat mutat. Bár még így is a rottweiler áll e téren a legjobban, mégis mindenki a rottweilerek gyengeségéről beszél, hiszen ott a leglátványosabb a romlás. A nagyon-nagyon jóból csúszott lejjebb, majdnem a többi őrző-védő fajta szintjére. Minden fajtában általánossá válik, hogy tenni kell valamit a wesengyengeség ellen. Kezd nyilvánvalóvá válni, hogy a küllemre tenyésztés komoly károkat okozott a fajtákban. Elkezdődik az egymásra mutogatás. A MEOE egyetlen megmaradt „ellenlábasa”, az MNJK komoly háborúba kezd. Látja az esélyt, hogy most végre győzhet. Nemcsak a saját fajtájában akar rendet tenni, az egész hazai kynológia irányítására törekszik. A szakma hangoztatásával szeretne rákényszeríteni mindenkit, hogy olyan „helyes” úton járjanak, mint a németjuhász-világszövetség. Mára már az is kiderült, hogy ez nem is olyan helyes és hibátlan út, de ki emlékszik már erre?

Picit térjünk vissza a szakosztályhoz. 1998 a felfüggesztés éve. A Rottweiler Fajtaszakosztály élére Volyka Jánost nevezik ki, mint felügyelőbiztost. Hamar feladta. Őt követi Hajdú Sándor 1999-ben, megbízott elnökként, 2000-től választott tiszt-

ségviselőként. Jellemző az egész kutyás világra, és a MEOE egészére, hogy addigra a kezdő, kiállításon sikeres kutyások veszik át az irányítást. Azaz azt hiszik, hogy ők irányítanak – valójában a MEOE bírói testülete. Botrányok, harcok, sunyiság, szarkeverés, rossz hangulat, hazugságok, teljes pénzügyi káosz, átláthatatlanság. Végül újabb felfüggesztés. Indoka: 2003-ban 900000 Ft hiány! Persze, nem ezért történt. Hajdú Sándor a feje felett összezsapó hullámokat úgy próbálja kivédeni, hogy a MEOE puccsal leváltott vezetői mellé állva, a szakmaiság látszatát keltve harcos ellenzék lesz. Ma már a kutyázás közelében sincs. Azóta sem sikerült talpra állítani a szervezetet, remény sem látszik rá. Igaz a MEOE-t sem.

Másutt sincs másképp

Úgy alakult, hogy a saját fajtám mellett, amelyet indulásától idáig kísérhettem, laikus kutyaszerető kutyásként, majd tenyésztőként, ezzel párhuzamosan munkakutyásként, tisztviselőként különböző szervezetekben, egy kis időszakban vezetőként másik két fajta útját is láttam. Az indulástól, egy vagy két ember tenyésztői munkásságán keresztül, a népszerűsége át a pénzkereső tömegtermelésig, ami a fajták komoly romlásához vezetett.

A teljes romlásig van egy kis átmenet. Van egy réteg, amely még mindig, és úgy néz ki, nemzetközi szinten is labdába rúg. Azért tud nemzetközi szinten is labdába rúgni, mert a lelkiismeretes tenyésztő megeremtette ennek lehetőségét. Kitaposta az utat. Megjelenik mögötte a hangadó új generáció, gyengébb kutyákkal, akiknek leginkább a tenyésztő van útban! Azt gondolják, és ezt is terjesztik, hogy a tenyésztő csak azért nyer, mert korrupt. Most ők jönnek, a sokkal szebb és sokkal jobb kutyáikkal! Jobban tudják, és szerintük jobban is értenek a fajtához, na meg úgy egyáltalán a kutyához is. És a bírók vissza is igazolják, hogy igazuk van. Kapják a címeket, győztességeket számolatlanul. A bírók ügyesen összehegkelik a tenyésztőket egymás ellen, és kezdődik a nemtelen háború. Ez törvénytelenül a fajta romlásához vezet,

majd a népszerűtlenséghez, az olcsó, tömeggyártott, törzskönyv nélküli kutyákhoz. Hiszen a tenyésztők egymás ellen dolgoznak. Mindenki a másik tenyésztőt akarja legyőzni. Aztán mindenki a tenyésztőt akarja legyőzni! Mindkét fajta meghatározó személyisége tiltakozott, amikor felvázoltuk nekik az utat, mi fog történni a fajtájukban is. Nem hitték! Azt gondolták, hogy a rottweilerek különösen békétlen, buta társaság. Ma már döbbenetesen szembesülnek vele, hogy igazunk lett. Ők sem úszták meg. Ugyanazt az utat járja be a fajtájuk, mint a rottweiler. Nagyon kitartó és céltudatos munkával megismertetik a fajtát, hiszen a legendát csak jó kutyákkal lehet megteremteni, és erre a munkára rátelepszene a kutyázásból élők. A tenyésztő adja a szakmát, hiszen tanul, utánajár, frissít, követi a nemzetközi trendet, újabb és újabb remek fedezőkutyákat felfedezve sajátját, magyar tenyésztésű kutyákat tud felmutatni.

A kitartóbbak, a valódi tenyésztők nem csak elsőgenerációs saját tenyésztéssel büszkélkedhetnek. Egy idő után a nemzetközi porondon is fogalom lesz a magyar tenyésztésű x fajta. Addigra már tényleg megtanulta a szakmát, és kezd igényes lenni, kezdi követelni, hogy a felette álló szakmai grémium (bírók) is legalább olyan lelkiismeretes, a szakma szabályi szerint értékeljenek, mint ő. Persze ez nem fog sikerülni, mert más fajták bírói egyáltalán nem az ő fajtájára figyelnek. Ugyan! Addig sem, csak addig még ő sem látta. Külföldi példán okulva azt látja, hogy egy erős klub „csodákra” képes, ezért a klubalakításban is részt vesz, tevékenyen részt vállal. Szakbírók meghívását szorgalmazza. Aztán a szakbíró bírál, és megerősíti abban, hogy jó úton jár. Na ugye! Na de addigra ez kit érdekel? Oly sok embert bántott addigra meg, makacsul szakmaiságot követelve, hogy egyedül marad. Egyszer csak azt veszi észre, hogy egyedül ő megy szembe a forgalommal! Na de minek is?

**Krausz Győzőné,
Tünde**

